

T.C

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

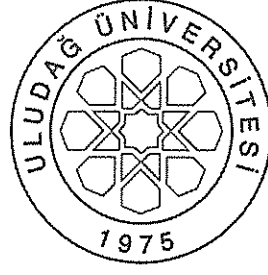
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU İLE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emrah ULUTAŞ

BURSA

2018

T.C

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU İLE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emrah ULUTAŞ

Danışman

Doç. Dr. Figen AKÇA

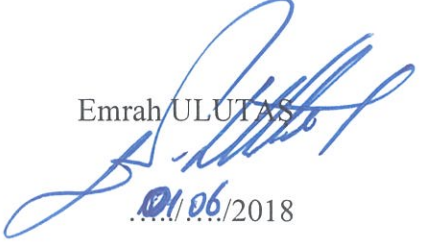
BURSA

2018

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Emrah ULUTAS

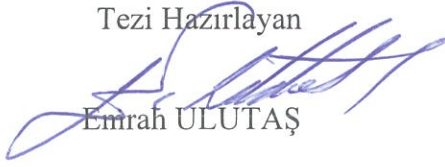

01/06/2018

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu İle Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ” adlı Yüksek Lisans, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Emrah ULUTAŞ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Figen AKÇA

Eğitim Bilimleri ABD Başkanı

Prof. Dr. Jale ELDELEKLİOĞLU

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 801522015 numara ile kayıtlı Emrah ULUTAŞ'ın hazırladığı "Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu İle Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 01/06/2018 günü 10:30-12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının (başarılı/başarısız) olduğuna (oybirliği/oy-~~çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Figen AKÇA

Uludağ Üniversitesi

Üye

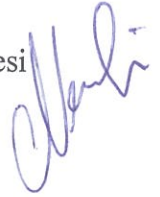
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi ÖZEKE KOCABAŞ

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Nagihan Oğuz DURAN

Uludağ Üniversitesi

Önsöz

Bu araştırma boyunca bilgisi ve deneyimiyle her zaman yanımda olan, ortaya çıkan tüm aksaklıklara rağmen bana olan inancını hiçbir zaman yitirmeyen ve beni cesaretlendirendeğerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Figen AKÇA' ya teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmam boyunca zaman zaman ihmal ettiğimi düşündüğüm, sabrı ve sevgisiyle her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Hatice ULUTAŞ' a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Emrah ULUTAŞ

Özet

Yazar	:Emrah ULUTAŞ
Üniversite	:Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	:Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	:Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Tezin Niteliği	:Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	:xv+95
Mezuniyet Tarihi	:
Tez	:Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doymu İle Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Danışmanı	:Doç. Dr. Figen AKÇA

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiden aldıkları doyum ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Ayrıca romantik ilişki doymu ve görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişki ile romantik ilişki doyumunun cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmama durumunu belirlemek de araştırmanın amaçlarındandır. Araştırmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılında Uludağ Üniversitesi'nde eğitim gören ve hâlihazırda romantik bir ilişki içinde olan 470 öğrenci katılmıştır. İlişkisel tarama modeli esas alınarak yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak "İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ)", "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği (CBSÖ)", "Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (TKÖÖ)" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi

Formu" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (22.0 versiyonu) programına aktarılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın amacı ve soruları doğrultusunda analizler yapılırken; ilişkisiz örneklemler için T-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), iki yönlü kay kare testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, Spearman Sıra Farkları korelasyonu ve Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, romantik ilişki doyumu düzeyi ile benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısı arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu ancak romantik ilişki doyumu düzeyinin cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yönetimi demografik değişkenlerine göre farklılaşma göstermediği görölmüştür. Elde edilen bulgularda; romantik ilişki doyumu ve duygusal tutarsızlık kişilik özelliği arasında negatif yönde anlamlı düzeyde, romantik ilişki doyumu ile sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özellikleri arasında ise pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Romantik ilişki doyumu ile dışadönüklük ve olumsuz değerlik kişilik özellikleri arasında ise anlamlı düzeyde ilişki görölmemiştir. Araştırmanın bağımsız değerkenleri olan yaş, sınıf, cinsiyet, en sık kullanılan iletişim yöntemi ve romantik ilişki süresi arasındaki ilişki de araştırma kapsamında incelenmiştir. Elde edilen bulgularda sadece romantik ilişki süresinin yaş ve sınıf değerkenleri ile ilişkili olduğu görölmüştür. Araştırmada son olarak benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısının romantik ilişki doyumundaki değerişime olan katkıları incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısının romantik ilişkilerde yaşanan doyumununun %10'nunu açıkladığı görölmüştür.

Anahtar sözcükler: Romantik ilişki doyumu, benlik saygısı, kişilik özellikleri, görüşme sıklığı algısı.

Abstract

Author :Emrah ULUTAŞ
University :Uludag University
Field :Department of Educational Sciences
Branch :Division of Guidance and Psychological Counselling
Degree Awarded :Master of Science
Page Number :xv+95
Degree Date :
Thesis :Investigation of The Correlation of Romantic Relationship Satisfaction with Personality Traits and Self Esteem in University Students
Supervisor :Doç. Dr. Figen AKÇA

INVESTIGATION OF THE CORRELATION OF ROMANTIC RELATIONSHIP SATISFACTION WITH PERSONALITY TRAITS AND SELF-ESTEEM IN UNIVERSITY STUDENTS

The main aim of this research is to determine whether there is a meaningful correlation of university students' satisfaction of romantic relationship with personality traits and self-esteem. It is also aimed to investigate the relationship between romantic relationship satisfaction and meeting frequency perception and to determine the romantic relationship satisfaction according to variables such as gender, age, class, romantic relationship duration and most commonly used communication method. 470 students who were studying at Uludag University in the academic year of 2016-2017 and who are currently in a romantic relationship attended the research. In this study which is conducted on the basis of the relational screening model "Relationship Satisfaction Scale", "Coopersmith Self-Esteem Inventory", "Basic Personality Traits Inventory" and "Personal Information Form" prepared

by the researcher were used as data collection tools. The data obtained in the study were analyzed by transferring it to the SPSS (version 22.0) program. While analyzes were made in line with the purpose and questions of the research; for unrelated samples T-test, one-way variance analysis (ANOVA), bi-directional chi-squared test, Pearson Moments Multiplication Correlation, Spearman Row Correlation and Multiple Regression Analysis techniques were used.

As a result of the research, it was found that there was a significant relationship between romantic relationship satisfaction level and self - esteem and meeting frequency perception, but romantic relationship satisfaction level did not differ according to gender, age, class, romantic relationship duration and most frequently used communication management demographic variables. In the findings; romantic relationship satisfaction and emotional inconsistency were found to be significant in the negative direction, and romantic relationship satisfaction and responsibility, compatibility, and openness in the personality trait were significantly correlated in the positive direction. There was no significant relationship between romantic relationship satisfaction and extroversion and negative valence personality traits. The relationship between age, class, sex, most commonly used communication method, and romantic relationship duration were investigated within the scope of the research. It was observed that only romantic relationship duration was related to age and class variables in the findings obtained. In the research, the contribution of self-esteem and meeting frequency perception to romantic relationship is investigated. As a result of the analysis, it was seen that the perception of meeting frequency and self-esteem explained 10% of the satisfaction of living in romantic relations.

Key words: Romantic relationship satisfaction, self esteem, personality traits, meeting frequency perception.

İçindekiler

Sayfa No

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	ii
TEZ ONAY SAYFASI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Soruları.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
2. BÖLÜM: LİTERATÜR.....	7
2.1. Romantik İlişkiler.....	7

2.1.1.	Erikson'nun psiko-sosyal gelişim kuramı.....	10
2.1.2.	Sullivan'ın kişilerarası gelişim kuramı.....	11
2.1.3.	Bağlanma kuramı.....	11
2.1.4.	Aşk stilleri kuramı.....	13
2.1.5.	Üçgen aşk kuramı.....	14
2.2.	Romantik İlişki Doyumu.....	15
2.3.	Kişilik Özellikleri.....	18
2.4.	Benlik Saygısı.....	22
2.5.	İlgili Araştırmalar.....	24
2.5.1.	Romantik ilişki doyumu ile ilgili yurtdışında ve Türkiye'de yapılmış araştırmalar.....	24
2.5.2.	Romantik ilişki doyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen yurtdışında ve Türkiye'de yapılmış araştırmalar.....	30
2.5.3.	Romantik ilişki doyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen yurtdışında ve Türkiye'de yapılmış araştırmalar.....	33
3.	BÖLÜM: YÖNTEM.....	36
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	36
3.2.	Çalışma Grubu.....	36
3.3.	Veri Toplama Araçları.....	38
3.3.1.	Kişisel bilgi formu.....	38
3.3.2.	İlişki doyum ölçeği (İDÖ).....	38
3.3.3.	Coopersmith benlik saygısı ölçeği (CBSÖ).....	39

3.3.4.	Temel kişilik özellikleri ölçeği (TKÖÖ).....	39
3.4.	Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	40
4.	BÖLÜM: BULGULAR	42
4.1.	Ölçeklerden Alınan Puanlara İlişkin Normallik Analizi Sonuçları.....	42
4.2.	Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi İçin Yapılan Analizler ..	45
4.3.	Romantik İlişki Doyumunda Cinsiyet, Sınıf, En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi, Yaş ve İlişki Süresine Bağlı Farklılıklar.....	53
4.4.	Romantik İlişki Doyumu, Benlik Saygısı, Görüşme Sıklığı Algısı ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	57
4.5.	Benlik Saygısı ve Görüşme Sıklığı Algısının İlişki Doyumunun Yordanmasına Yaptıkları Katkılarına İlişkin Bulgular	60
5.	BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER	62
5.1.	Tartışma.....	62
5.1.1.	Romantik ilişki doyumu ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi	62
5.1.2.	Yaş, sınıf, cinsiyet, en sık kullanılan iletişim yöntemi ve ilişki süresi değişkenleri için yapılan analizlere ilişkin bulguların değerlendirilmesi	64
5.1.3.	Romantik ilişki doyumu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi	65
5.1.4.	Romantik ilişki doyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi.....	66
5.1.5.	Romantik ilişki doyumu ile görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi	67

5.2. Öneriler	68
KAYNAKÇA	70
EKLER.....	83
EK 1: Kişisel Bilgi Formu.....	83
EK 2: İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ).....	85
EK 3: Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği (CBSÖ)	87
EK 4: Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (TKÖÖ)	89
EK 5: İlişki Doyum Ölçeği Kullanım İzni.....	91
EK 6: Coopersmith Benlik Saygısı ölçeği Kullanım İzni.....	92
EK 7: Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği Kullanım İzni.....	93
ÖZGEÇMİŞ.....	94

Tablolar Listesi

Tablo	Sayfa
1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	37
2 İlişki Doyum Ölçeği, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Normallik Testi Sonuçları.....	43
3 İlişki Doyum Ölçeği, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	44
4 İlişki Süresine Göre Cinsiyet Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları	45
5 En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Cinsiyet Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	46
6 İlişki Süresine Göre Yaş Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları	47
7 En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Yaş Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları	48
8 İlişki Süresine Göre Sınıf Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	49
9 En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Sınıf Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları	51
10 En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre İlişki Süresi Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	52
11 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları	53
12 Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları	54
13 Öğrencilerin İlişki Süresi Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	55
14 Öğrencilerin En Sık Kullandıkları İletişim Kurma Yöntemi Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları	56
15 Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	57

16	<i>Öğrencilerin Romantik İlişki Doyumu İle Benlik Saygısı ve Görüşme Sıklığı Algısı Puanları Arasındaki Korelasyon Değerleri .....</i>	58
17	<i>Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği ve İlişki Doyum Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki Korelasyonlar.....</i>	59
18	<i>İlişki Doyumunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları ...</i>	60

KISALTMALAR LİSTESİ

İDÖ: İlişki Doyum Ölçeği

CBSÖ: Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği

TKÖÖ: Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği

BESYÖ: Beden Eğitim ve Sağlık Yüksek Okulu

ANOVA: Tek Yönlü Varyans Analizi

$\bar{X}$: Ortalama

N: Öğrenci Sayısı

K. T: Kareler Toplamı

K. O: Kareler Ortalaması

Var. K: Varyansların Kaynağı

G. İçi: Grup İçi

G. Arası: Gruplar Arası

1. Bölüm

Giriş

Bütün insanlar doğduğu günden itibaren çevresiyle doğrudan ya da dolaylı yollardan ilişkiler kurar. Aslında insanlar için iletişim kurmak ve ilişkiler geliştirmek bir zorunluluktur denilebilir. Çünkü birey bu ilişkiler sayesinde hem fizyolojik ve hem de psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılar. C. Hendrick ve S. Hendrick (1989) de kurulan bir yakın ilişkinin, bireyin ilişkilerinin yanı sıra niteliklerine de katkı sağladığını ifade etmektedir.

Anne ile kurduğumuz iletişimle başlayan ilişkiler; aile, arkadaş ilişkileri ve yakın ilişkiler olarak devam eder. Çevremizde kurduğumuz yakın ilişkilerden önemli bir tanesi de romantik ilişkilerdir. Aile ve arkadaşlarla başlayan ilişkiler ağı yaşın ilerlemesiyle özellikle de ergenlikle birlikte romantik bir ilişki arayışıyla devam eder. Furman ve Shaffer (2003), bu arayış sonucunda romantik ilişkilerin ergenlik döneminin merkezine yerleştiğini ve en çok konuşulan konu haline geldiğini ifade eder. Ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada bu fikri destekler nitelikte sonuçlar elde etmiştir. Çalışma sonuçlarına göre; 17-18 yaşındaki çocukların yaklaşık %70'nin özel bir romantik ilişki deneyimi yaşadığı tespit edilmiştir (Carver, Joyner & Udry, 2003: Akt. Collins, 2003).

Her ne kadar kurulan bütün yakın ilişkiler insanın gelişimi için çok hayati değere sahip olsa da romantik ilişkiler içerdiği derin anlamlar nedeniyle daha farklı bir öneme sahiptir. Bu önemin sebebi; romantik ilişkilerin kendini güvende hissetme ve kişisel gelişim gibi temel ihtiyaçları karşılaması (Broemer & Blümler, 2003) ve ergen romantik ilişkilerinin, gençleri sosyalleştirmede önemli bir etkiye sahip olmasıdır (Collins, 2003). Ayrıca ergenlik dönemindeki bir gencin romantik ilişkisi, bu gencin kendisini daha değerli ve daha arzu edilebilir hissetmesini sağlar (Siyez, 2011). Broemer ve Blümler' ye (2003) göre de benlik saygısının ilişki ortağının pozitif saygısı, sevgi duyguları, kıskançlık deneyimi gibi yakın ilişki fenomenleriyle ilişkilidir. Kişilik ile romantik ilişki arasındaki karşılıklı etkileşim de göz

ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Çünkü kişiliğin şekillenmesinde, doğuştan sahip olduğumuz mizacın yanı sıra içinde yetiştiğimiz çevredeki ebeveynlerle, aile üyeleriyle, komşularla, arkadaşlarla, öğretmenlerle ve daha pek çok kişiyle kurduğumuz ilişkiler önemli bir etkiye sahiptir (Siyez, 2011) ve romantik bir ilişki de, kişiliklerini ve yaşam öykülerini ilişkilerine getiren iki ortaktan oluşur (Neyer & Voigt, 2004). Dolayısıyla romantik ilişkileri incelerken benlik saygısı ve kişilik kavramlarını göz ardı etmemek gerekir.

Romantik ilişkilerde önemli dinamiklerden bir de ilişki doyumdur. Barnes, Brown, Krusemark, Campbell ve Rogge (2007), ilişki doyumunun, romantik ilişkilerin refahı ve ömrünün önemli bir öncüsü olduğunu ifade ederler. Sabatelli (1988), romantik ilişki doyumunu kişinin beklentileri ile eşin beklentileri arasındaki etkileşimin ürünü olarak tanımlamakta ve bu beklentilerin ilişki süresi boyunca değişebileceğini belirtmektedir. Doğal olarak bu değişimler ilişki doyumunda da değişime neden olacaktır.

Kişinin idealindeki ilişki ile şu anda yaşadığı ilişki arasındaki fark da ilişkisinden alacağı doyumu etkileyecektir (Sternberg, 1986). Ayrıca Sternberg (1986), kişinin eşine karşı hissettiği duyguların değil kendini algılayışının ilişkide doyumu daha fazla etkileyeceğini söylemektedir. Neyer ve Voigt (2004) yaptıkları çalışmada; kişinin kendinden memnuniyeti, duygusal tutarsızlık ve dürüstlük düzeyi, açıklığı ve eşlerin benzerliğinin romantik ilişki doyumunu etkileyen önemli dinamiklerden olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu da benlik saygısı ve kişilik özelliklerinin romantik ilişki doyumunda önemli etkiye sahip iki dinamik olduğunu göstermektedir.

Bazı antropologlar ve psikologlar sevginin ya da aşkın evrensel ve insanlık tarihi boyunca her kültürde var olduğuna inanmalarına rağmen, psikologların aşkı anlama çabaları yirminci yüzyılın ortalarında başlamış ve yirmi birinci yüzyılda da hızlanarak devam etmiştir (Berscheid,2010). Bu durum da romantik ilişkilerin ihmal edildiğini ve üzerinde daha çok çalışılmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın problem durumu daha önce yapılmış araştırmalarda da tespit edildiği üzere ülkemizde ve dünyada romantik ilişkilerin niteliği ile ilgili çok sayıda sorunun varlığı ile ilgilidir. Çok kısa sürede tüketilen ilişkiler, kişilik özelliklerinin ve düşük benlik saygısının romantik ilişkilerin niteliğini bozucu etkileri ve tabii ki bunun topluma ve eğitim ortamlarına yansımaları gibi çok sayıda problem durumu ile literatürde karşılaşmaktayız. Kişilik özellikleri ve benlik saygısının romantik ilişkide yaratmış olduğu olumlu ya da olumsuz etkiler bu bölümün devamında da tartışılacağı üzere literatürde gereğince ele alınmaya çalışılmıştır. Bu anlamda çalışma yapılan grup açısından uzun süreli ilişkilerin belirleyicisi olan faktörleri doğru anlayarak ilerisi için yapılacak çalışmalara daha fazla kaynak oluşturmak, durumun daha belirgin hale gelmesini ve ilişkilerinde sorun yaşayan gençlerin daha sağlıklı ilişkiler kurmalarını sağlayacaktır. Özellikle romantik ilişki doyumu ile üzerinde etkisi olduğu düşünülen kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi romantik ilişkileri başlatma, sürdürme ve sonlandırma evrelerinde belirleyici olan dinamiklerin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

1.1. Araştırmanın Soruları

1. Cinsiyet ile ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Yaş ile ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Sınıf ile ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. İlişki süresi ile en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Romantik ilişki doyumu düzeyi cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6. Romantik ilişki doyum düzeyi ile benlik saygısı düzeyi, kişilik özellikleri ve görüşme sıklığı algısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

7. Benlik saygısı düzeyi ve görüşme sıklığı algısı romantik ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinde romantik ilişki doyumunu ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemektir. Ayrıca ilişki doyumunu ve görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişki ile ilişki doyumunun cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmama durumunu belirlemek de araştırmanın amaçlarındandır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Özellikle ergen ve genç yetişkinlerin yaşamlarındaki en önemli gündem maddelerinden biri gelişim görevi de olması nedeniyle romantik ilişkilerdir. Geçmişten günümüze baktığımızda da romantik bir ilişkiyi başlatmak sürdürmek, doyum almak ve bitirmek her birey için önemli bir sorun olmuştur. Yaşanan sorunların çözümünde ve sağlıklı bir ilişkinin devamında çiftlere ait birçok özellik önemli rol oynamaktadır. Kişilik özellikleri ve benlik saygısının da bu özelliklerden olması kaçınılmazdır. İnsanlar için romantik ilişkilerin önemli olması doğal olarak sosyal bilimler için de romantik ilişkileri önemli bir çalışma alanı haline getirmiştir. Literatür incelendiğinde romantik ilişkilerle ya da romantik ilişki doyumunu ile ilgili birçok araştırma yapılmasına rağmen doğrudan romantik ilişki doyumunu ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu da bu çalışmanın literatüre yapacağı katkıyı daha önemli hale getirmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçların ergen ve genç yetişkinlere ruh sağlığı hizmeti sunan psikolojik danışmanlara, danışanların yaşadığı romantik ilişki problemlerini ele alırken

yardımcı olacağı düşünülmektedir. Özellikle romantik ilişki doyumunun ilgili olduğu değişkenlerin anlaşılması genç yetişkinlerle yapılan psikolojik danışma hizmetlerini olumlu etkileyecektir.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan bireylerin, ölçme araçlarını içten ve doğru bir şekilde doldurdıkları varsayılmaktadır.
2. Veri toplama aşamasında çalışma grubunda yer alan bireylerin ilişki doyumlarını etkileyebilecek başka bir durum veya olay yaşamadıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, 2016–2017 eğitim-öğretim yılı içerisinde Uludağ Üniversitesi'nde okuyan ve uygulamaya gönüllü olarak katılan katılımcı sayısı ile sınırlıdır. Araştırma bulguları benzer gruplara genellenebilir.
2. Bu araştırma verileri, “İlişki Doyum Ölçeği”, “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği”nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada yer alan temel kavramlara ilişkin tanımlar aşağıda yer almaktadır.

Romantik ilişki. Dostluklar gibi, bir çiftin yalnızca tek üyesi tarafından değil, karşılıklı olarak kabul edilen, içerisinde katılım, partner seçimi, içerik, bilişsel-duyuşsal süreçler ve kalite gibi özellikler bulunduran gönüllü etkileşimlerdir (Collins, 2003).

Romantik ilişki doyumu. Kişinin içinde bulunduğu romantik ilişkinin kalitesi konusunda yaptığı olumlu ya da olumsuz öznel değerlendirmelerdir (C. Hendrick & S. Hendrick, 1989).

Kişilik. Zaman içinde sabit hale gelen, bireyin kim olduğunu gösteren, duygusal, bilişsel ve davranışsal biçimleri belirleyen psikolojik nitelikteki özelliklere denir (Mount, Barrick, Scullen & Rounds, 2005).

Benlik saygısı. Kişinin kendini değerli bulup bumlamaması ya da kendine verdiği değer in derecesi ile ilgili olan bir olgudur (Baumeister, Campbell, Krueger, & Vohs, 2003).

2. Bölüm

Literatür

Bu bölümde romantik ilişki, romantik ilişki doyumu, benlik saygısı ve kişilik özellikleri kavramlarının kuramsal temelleri ile yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Romantik İlişkiler

Romantik ilişkiler sosyal bilimlerde uzun yıllar boyunca ihmal edilmiş ve yeterince araştırılmamıştır (Brown, Feiring & Furman, 1999). Romantik ilişkilerin özel yaşamın dokunulmaması gereken mahrem bir yanı olarak görülmesi, bilim insanlarına göre bu konunun laboratuvar ortamında incelenmeye uygun olmaması inancı ve ergen romantik ilişkilerinin yüzeysel ve kısa süreli olduğu düşüncesi bu ihmalin başlıca nedenlerindedir. Ancak son yirmi yılda bu durum değişmiş ve kayda değer çalışmalar yapılmış olsa da, bu çalışmalar emekleme seviyesine ulaşamamıştır (Collins, 2003).

Sosyal bir varlık olan insan için fizyolojik ihtiyaçlar kadar duygusal ihtiyaçlar da oldukça önemlidir ve insan duygusal ihtiyaçlarını kurduğu yakın ilişkiler yoluyla giderir. Erikson (1968), psikosoyal gelişim kuramında yakın ilişkilerin öneminden bahsetmekte ve 17-30 yaş dönemine denk gelen “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” döneminde bireyin duygusal yakın ilişkiler kurup sürdürmesinin gelişimi için oldukça önemli olduğunu belirtmektedir. Yakın ilişkiler; romantik ilişkiler, aile, akraba ve arkadaş ilişkilerini kapsar (Sternberg, 1986).

Yakın ilişkilerin bir türü olan romantik ilişkiler, Solmuş (2010) tarafından; bağlılık (sevgi, aşk), eşin duygusal ihtiyaçlarıyla ilgilenilmesi, bu ihtiyaçların duyguların paylaşılması ve güvenin kazanılması yoluyla tatmin edilmesi ve eşler arasındaki karşılıklı dayanışma süreci olarak tanımlanmıştır. Collins (2003) ise romantik ilişkileri, dostluklar gibi, bir çiftin yalnızca tek üyesi tarafından değil, karşılıklı olarak kabul edilen gönüllü etkileşimler olarak tanımlanmış ve beş özellikli bir çerçeve içerisinde değerlendirmiştir. Bu özellikler; katılım,

partner seçimi, içerik, bilişsel-duyuşsal süreçler ve kalitedir. Katılım, bir ilişkiye başlama yaşını, sürekliliğini ve görüşme sıklığı gibi konuları; partner seçimi, birlikte olunacak kişinin özelliklerini; içerik, kişinin partneri ile birlikte iken yapılanları, yani nasıl vakit geçirildiğini; bilişsel ve duyuşsal süreçler; kişinin duygularını, algılarını ve şemalarını; kalite ise ilişkinin kazandırdığı yararlı deneyimlerin derecesini ifade eder. Bununla birlikte romantik ilişkiler olağandışı bir yoğunluğa sahip olup, şiddetin farklı türlerini ve bunun yanında şefkat ifadelerini barındırıp birçok beklenti de içermektedir.

Romantik ilişkiler dendiğinde akla genellikle aşk gelirken, romantik ilişki destek, bağlanma ve ait olma gibi kavramları da içermektedir (Terzi & Özbay, 2016). Aralarında romantik yakınlık olan her çift mutlaka birbirine aşık olmak zorunda değildir. Romantik ilişkilerde aşk, romantik yakınlığın derecesini gösterir (Roscoe, Diana & Brooks, 1987).

Romantik ilişki için ilk deneyimlerin ergenlik döneminde başladığı söylenmektedir (Connolly, Craig, Goldberg & Pepler, 2004) ve romantik ilişkiler, ergenlerin psiko-sosyal gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Furman & Shaffer, 2003). Ergenlerin romantik bir ilişki içinde olması, akran grubundaki "aidiyet" ve "statü" için önemli olabilmektedir ve diğer akranlarla olan bağlantıları kolaylaştırmaktadır. Romantik bir ilişkiye ve bu ilişkinin kalitesine sahip olmak, romantik benlik kavramı, olumlu benlik duyguları ve kimlik gelişimiyle pozitif ilişkilidir. Ancak farklı bir açıdan baktığımızda da; romantik bir ilişkideki doyumsuzluk ya da parçalanma ergenlerde depresyon düzeyini de oldukça artırmaktadır. Kişilik özellikleri ve bir veya her iki ortağın ilişki öyküsü de romantik ilişkilerde yaşanan depresif reaksiyonları şiddetlendirebilmektedir (Collins, 2003). Depresif reaksiyonların yanı sıra Zimmer ve Gambeck' e (2002) göre ergenlerde romantik bir ilişkinin başlaması bir takım olumsuz deneyleri ve stresi de beraberinde getirmektedir.

Bütün yakın ilişkilerde olduğu gibi romantik ilişkiler de belirli aşamalardan geçer. İlk aşamada fizyolojik uyarılma ve çekim olur, tarafların ortak duygu ve değerleri

paylaşmalarıyla çekimin gücü artar. Bu artışla birlikte taraflar birbirleri için psikolojik ve sosyal olarak daha çekici bir romantik eş olmaya başlarlar. Bu süreç ister kısa süreli ister uzun süreli olsun bir romantik ilişkiye dönüşür. Ancak sadece fizyolojik uyarılma ya da çekim bir ilişkinin başlaması için yeterli değildir. Kişilik özellikleri, tarafların kendilerine duydukları saygı ve verdikleri değer, tutku, güven, iletişim, bağlanma ve yakınlık gibi faktörlerde bir romantik ilişkinin başlayıp başlamayacağını belirler (Solmuş, 2010).

Burger (2004/2006) romantik bir ilişkinin başlamasının partnerlerin niteliklerine bağlı olduğunu ifade eder. Örneğin evrimsel kurama göre erkekler yaşça küçük ve çekici kadınları tercih ederken, kadınlar yaşça büyük ve aile kurmak için yeterli kaynaklara sahip erkekleri tercih eder. Impett ve Peplau'a (2006) göre, her iki cinsiyet için de fiziksel görünüm önemli olsa da erkekler için bunun önemi daha fazladır. Kadınlar ise statü ve ekonomik kaynakları daha çekici bulmaktadır.

Yakınlık romantik ilişkilerde kalitenin önemli bir göstergesidir (Clark & Reis, 1988). Kalıcı romantik ilişkilerde yakınlık; bağlılık, olumlu duygular, fiziksel ve bilişsel yakınlık seviyesine göre belirlenir. Bağlılık, diğer yakınlık bileşenlerinin oluşmasında etkilidir ve eşlerdeki isteğe vurgu yapar. Olumlu duygular; eşlerin karşı tarafın duyguları karşısında sahip oldukları farkındalığı anlatır. Bilişsel yakınlık; eşlerin birbirlerinin değerleri ve amaçları gibi bilişsel dünyalarındaki dinamikler hakkında sahip oldukları farkındalıklardır. Fiziksel yakınlık ise eşler arasındaki duygusal yakınlıktan cinselliğe kadar olan yakınlık ve paylaşımı anlatmaktadır (Moss & Schwebel, 1993).

Eryılmaz ve Atak'a (2009) göre romantik yakınlığı başlatmada kendilik algısı, kendilik bilgisi, bilişsel ve duygusal yakınlık, romantik sözelleştirme ve davranışsal yakınlık gibi önemli belirleyiciler vardır. Bu belirleyicilerden kendilik algısı; çekicilik, sempatiklik ve akıllılık gibi kişisel değerlendirmeleri, davranışsal yakınlık; eşle zamanla geçirmeyi, duygusal ve bilişsel yakınlık; duyguları ve diğer kişiyi düşünmeyi, kendilik bilgisi; diğer kişinin

duygularına ve düşüncelerine saygıyı ve dürüstlüğü, romantik sözelleştirme ise anlamlı sözler söylemek ya da şiir yazmak gibi öğeleri anlatır.

Gelişimsel açıdan insanlar için büyük öneme sahip olan romantik ilişkiler ve aşkın birçok kuramda kendine yer bulduğu ve romantik ilişkiler ile aşk için geliştirilen birçok kuram olduğu görülmektedir. Bu kuramlardan daha kapsayıcı ve temsil edici olanlara kısaca değinmek gerekir.

2.1.1. Erikson'nun psiko-sosyal gelişim kuramı. Erikson psikanalitik kuramdan faydalanarak sekiz evreden oluşan psikosozal gelişim kuramını oluşturmuştur. Yaşamın bütün dönemlerinin önemli olduğu bu kuramda gelişimin sosyal, bilişsel ve duygusal yanları dikkate alınmıştır (Nemlioğlu, 2011).

Erikson'a (1968) göre romantik ilişkiler gençler için üç önemli gelişim görevinin yerine getirilmesinde önemli rol oynar. Bunlar, kimliğin oluşturulması, ilişki becerilerinin geliştirilmesi ve cinsel dürtülerle sağlıklı bir şekilde başa çıkılmasıdır. Kimlik arayışında olan birey hem kendi kimliğini oluşturmak hem de kimliğini başkalarının kimliğiyle karşılaştırmak için yakın ilişkiler kurmaya hazır hale gelir ve yakın ilişki kurmak öncelikleri arasına girer. Çünkü insanlar yakın ilişkiler sayesinde yalnızlık ve yalıtılmışlık duygusundan da kurtulmuş olur.

Psiko-sosyal gelişim kuramına göre romantik ilişkiler için önemli olan iki evre vardır. Bunların ilki "temel güvene karşı güvensizlik" ikincisi ise "yakınlığa karşı yalıtılmışlık" evreleridir. "Temel güvene karşı güvensizlik" evresinde çocuğun bakıcısıyla olan ilişkisi ilerde yaşayacağı ilişkilerin temelini oluşturur. Bu dönemde oluşturulan güvene dayalı ilişkiler bireyin ilerde yaşayacağı ilişkilerde kendisine güvenmesine ve karşındakine güvenip iletişime geçmesine yardımcı olur. İkinci evre olan yakınlığa karşı yalıtılmışlık evresinde bireyler ilişki kurabileceği insanlar aramaya başlarlar. Bu aramalar evlilik ya da uzun süreli bir ilişki ile sonuçlanabileceği gibi başarısızlıkla da sonuçlanabilir. Yaşanan

başarısızlık bireyin kendisine güvenini zedeler, içine kapanmasına ve kendini soyutlamasına neden olabilir (Burger, 2004/2006).

2.1.2. Sullivan'ın kişilerarası gelişim kuramı. Kişilerarası gelişim kuramında insanın gelişimi yedi evrede incelenmiştir. Bu evreler bebeklik, çocukluk, gençlik, ön ergenlik, geç ergenlik ve yetişkinlik evreleridir (Burger, 2004/2006).

Sullivan kuramında ergen romantik ilişkilerine önemli bir yer ayırmış ve ergenlerin romantik ilişkilere büyük ilgi duyduğunu belirtmiştir (Brown ve diğerleri, 1999). Ergenlik ve yetişkinlikte kurulan ilişkileri kimlik gelişiminin bir parçası ve gelişim görevi olarak gören sullivan, bu ilişkilerin ilerleyen yıllarda tatmin edici ilişkilerin kurulmasında oldukça etkili olduğunu belirtmiştir (Burger, 2004/2006). Ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkileri sayesinde ergenler sonraki ilişkilerinde hatta belki evliliklerinin gidişatını etkileyecek ilişki örüntülerini öğrenebilmektedir (Brown ve diğerleri, 1999).

Kuramın önemli kavramlarından biri yakınlıktır (Brown ve diğerleri, 1999). Bebeklikten başlayarak ergenliğe kadar devam eden yakınlık ihtiyacı; bebeklik döneminde fiziksel temas, erken çocuklukta yetişkin desteği, orta çocuklukta arkadaş ve arkadaş kabulü, ön ergenlikte yakınlık, ergenliğin ilk yıllarında cinsel temas ve karşı cinsiyetten arkadaş bulma ve ergenliğin son yıllarında ise toplumun bir parçası olma şeklindedir. Sullivan'a göre yakınlık ergenlik döneminin önemli bir parçasıdır ve ergenler farklı şekillerde yakınlıklar kurabilmektedir (Büyükpapaşcu, 2011).

2.1.3. Bağlanma kuramı. Çocukluk ve yetişkinlik ilişkilerini anlamaya yönelik önemli kuramlardan bir diğeri bağlanma kuramıdır. Bağlanma kuramına Ainsworth ve Bowlby (1991), yaptıkları çalışmalarla büyük katkılar yapıp kuramın öncüleri olmuşlardır.

Ainsworth ve arkadaşları (1978: Akt. Nemlioğlu, 2011) yaptıkları araştırmalar sonucunda anne ve babalarla yaşadıkları ilişkiler sonucunda çocuklarda üç farklı türde bağlanma türü geliştiğini tespit etmişlerdir. Birinci tür güvenli bağlanmadır. Bu ilişki güvenin

temeli annedir. Çocuklar anneleri yanlarında olmasa bile ona ulaşacaklarını bilirler. Bu tür çocuklar kendilerine güvenen mutlu çocuklardır. İkinci tür güvensiz-kaçıman bağlanmadır. Bu ilişkide çocuklar ayrılığa çok tepki vermezler ve anneleri döndüğünde ise pek ilgilenmezler. Bu ilişki türünde annelerde çocuklarına pek ilgili değildir. Üçüncü tür ise güvensiz-kaygılı bağlanma türüdür. Bu tür ilişki de anne çocuğa karşı ilgili değildir ve duyarsızdır. Anne olmadığında çocuk kaygılanır hatta gözyaşlarına boğulur ama anne geldiğinde de onunla ilgilenemezler.

Bağlanma kuramının diğer bir öncüsü Bowlby'e (1973: Akt. Burger, 2004/2006) göre çocuğun anne ve baba ya da bakım veren kişi ile ilgili oluşturduğu zihinsel modeller ve imgeler onun gelecekteki ilişkilerini, duygu ve düşüncelerini ve karşıdaki kişiyi ne gözle göreceğinin belirleyicisi olmaktadır.

Bağlanmanın romantik ilişkiler üzerindeki etkisi üzerine Hazan ve Shaver (1987; 1990; 1994) önemli çalışmalar yapmışlardır. Hazan ve Shaver (1987), yaptıkları bir çalışmada çocukluk dönemi bağlanmalarının ilişkilerde kaliteyi ve mutluluğu yordadığını tespit etmişlerdir.

Çocukluk döneminde ebeveynlere karşı geliştirilen bağlanma stilleri insanların yetişkinlik döneminde romantik eşlerine bağlanmalarını, ilişkilerine bakışlarını ve romantik ilişkilerinde yaşadıkları sorunlarla başa çıkma stratejilerini etkilemektedir. Romantik ilişkilerde yaşanan duygusal süreçlerde, yakınlığın başlaması ve gelişmesinde bebeklik döneminde oluşan bağlanmalar oldukça belirleyicidir (Hazan & Shaver, 1987).

Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988: Akt. Nemlioğlu, 2011) Ainsworth'un bebeklik dönemi bağlanmalarını yetişkin romantik ilişkilerine uyarlamışlardır. Buna göre güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, kolaylıkla ilişki kurabilen, kendilerine güvenen, ilişkilerinde daha mutlu ve daha az problem yaşamaktadırlar. Kaygılı bağlanma stiline sahip kişiler romantik ilişkilerinde terke dilem korkusu yaşayan, kıskanç, ani duygusal değişimler yaşayan

ve cinselliğe önem veren bireylerdir. Kaçınan bağlanma stiline sahip olanlar yakınlık kurmaktan çekinirler ve istemezler. Bu kişiler ilişkide olduğu kişiye karşı soğuk ve mesafelidirler. Hazan ve Shaver' a (1994) göre, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler olumlu ve güvenli olan geçmiş yaşantıları sayesinde daha sağlıklı romantik ilişler kurarken, kaçınan ve kaygılı bağlanma stiline sahip kişiler olumsuz çocukluk yaşantıları nedeniyle daha sağlıksız romantik ilişkiler kurmaktadır.

2.1.4. Aşk stilleri kuramı. Aşk stilleri kuramını oluşturan Lee (1977), aşkın birden boyuttan oluştuğunu ve bu çok boyutlu bir sınıflandırmanın içerisinde altı aşk stilinin olduğunu üne sürmüştür. Bu aşk stillerinin üçü birincil aşk stilleri, diğer üçü ise birincil aşk stillerinin birleşiminden olan ikincil aşk stilleridir.

Arkadaşça aşk, oyun gibi aşk ve tutkulu aşk birincil aşk stilleridir. Tutkulu aşk, fiziksel çekiciliğin ön planda olduğu aşk türüdür. Cinsellik ve tutkunun önemli olduğu tutkulu aşta kişi sevdiği için risk almaya hazırdır. Oyun gibi aşk, bağlayıcılığı düşük düzeyde olan, çiftlerin aşkı eğlenceli gördüğü, çok eşliliğe açık ve kısa süreli ilişkilerdir. Oyun gibi aşka yoğun bir duygusallık ve geleceğe ilişkin beklentiler yoktur. Arkadaşça aşk, fiziksel etkileşimin önemli olmadığını, birbirini gözetmeye dayanan aşk türüdür. Arkadaşça aşk zamanla gelişir ve arkadaşlık ön plandadır (Lee, 1988).

Sahiplenici aşk, mantıklı aşk ve özgeci aşk ise ikincil aşk stilleridir. Sahiplenici aşk, duygusallığın ön planda olduğu, kıskançlık ve güvensizlik duygularının hâkim olduğu aşk türüdür. Sahiplenici aşta karşılıklı sahiplenme beklenir. Karşıdaki kişinin eğitimi, mesleği ve ailevi özelliklerinin ön planda olduğu mantıklı aşta gelecek olumlu bir gelecek planlaması vardır. Özgeci aşk ise karşıdaki kişinin iyiliğinin kendi iyiliğinden daha fazla istendiği, kusurların görmezden gelindiği aşk türüdür ve karşıdaki kişiden herhangi bir şey beklenmez (Lee, 1988). Aşk stilleri kuramına baktığımızda oldukça kapsayıcı olduğu görülmektedir.

2.1.5. Üçgen aşk kuramı. Sternberg (1986) tarafından geliştirilen üçgen aşk kuramına göre yakın ilişki; romantizm, fiziksel çekicilik ve cinsel tüketime götüren itici güçleri kapsayan tutku, bağlanma ve bağlılık duygularını ifade eden yakınlık ile kısa vadede çiftlerin birbirini sevmesi ve uzun vadede bu sevginin sürdürülme kararlılığını kapsayan bağlılık/taahhüd olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır.

Üçgen aşk kuramında aşk ilişkileri içinde barındırdığı tutku, yakınlık ve bağlılık bileşenlerine göre hoşlanma, çılgınca aşk, boş aşk, romantik aşk, arkadaşça aşk, aptalca aşk, mükemmel aşk ve aşksızlık olarak sekiz farklı gruba ayrılmaktadır (Sternberg, 1986).

Bu aşk türlerine kısacak değinmek gerekirse;

Hoşlanma. Bireyin kendini birine yakın hissetmesi ve sıcaklık hissetmesine rağmen bunun uzun süreli bir bağlanma ve tutku olamamasıdır.

Çılgınca Aşk. İlk görüşte aşk sınıfına giren çılgınca aşk, kişinin aşık olduğu kişiye karşı fiziksel ve zihinsel olarak hızlıca uyarılmasıdır.

Boş aşk. Birinin bir başkasını uzun yıllar boyunca sevmesine rağmen tutku ve yakınlık öğelerinin bulunmamasıdır.

Romantik aşk. Sevginin tutku ve yakınlık bileşenlerinden oluştuğu, duygusal ve fiziksel çekimin olduğu bu aşk türünde bağlılık olmak zorunda olmadığı için ileride ayrılık olabilir.

Arkadaşça aşk. Yakınlık ve bağlılık bileşenlerinin olduğu aşk türüdür. Özellikle uzun evliliklerde tutku ve fiziksel çekiminin sıkça meydana gelir.

Aptalca aşk. Bağlılık ve tutku bileşenlerinin olduğu, yakınlığın olmadığı aşk türüdür. Bu aşk türünde, tanışıldıktan kısa süre evlilikte sonuçlanabilmesine rağmen zamanla tutku azalacağı için hayal kırıklığı yaşanabilir.

Mükemmel Aşk. Aşkın bütün bileşenlerinin yer aldığı, genellikle herkesin istediği aşk türüdür. Mükemmel aşkı başlatmak ve devam ettirmek zordur.

Aşksızlık. Yakınlık, bağıllık ve tutkunun olmadığı aşk türüdür. Arkadaşlık ilişkilerinin bile örnek olarak sayamayacağımız bu aşk türünde basit ya da zorunlu ilişkiler örnek verilebilir.

2.2. Romantik İlişki Doyumu

Sağlıklı romantik ilişkilerde olması gereken dinamiklerden biri de hiç şüphesiz romantik ilişkiden sağlanan doyumdur. Sabatelli (1988), romantik ilişki doyumunu kişinin beklentileri ile eşin davranışları arasındaki etkileşimin bir ürünü olarak tanımlamıştır ve ilişki doyumunun devam eden ilişki yaşantıları, eşin davranışları ya da beklentiler nedeniyle değişebileceğini ifade etmiştir. Hendrick'e (2004/2009) göre de, bu kavram genellikle insanların ilişkileriyle ilgili öznel duygularına gönderme yapmak için kullanılır.

Birçok insanı ilgilendiren aslında tanımlar ya da karmaşık modellerden çok, doyumun yararı ve anlamıdır. Doyumu önemli yapan şey, ilişkilerin gerçekten sürüp sürmeyeceği ya da bitip bitmeyeceğiyle ilişkilendirilebilmesidir. Doyum romantik bir ilişkinin kalitesi ya da iyiliği ile ilgili bir barometre görevi görür (Hendrick, 2004/2009).

Romantik ilişki doyumunun fiziksel, duygusal ve sağıktaki duygusal sorunlarla ilişkili olduğunu belirten Fincham ve Beach'a (2006) göre bir ilişkiden doyum sağlanabilmesi için romantik ilişkinin sahip olması gereken bir takım özellikler vardır. Bunlar;

İletişim ve empati. Dayanışmanın ve tarafların kendilerini özgürce ifade edebildikleri ilişkiler doyum sağlayıcı olarak değerlendirilir. İletişim içinde olmak üzere ilişkiyi sürdürme, ilişkiden alınan doyum için önemlidir. Sürdürme, insanların ilişkileri hakkındaki özel duygularıyla ilişkilidir. İlişkiden alınan doyum, nitelik ve bağlanma hep ilişki sağılığıyla ilgilidir (Hendrick, 2004/2009).

Kendini açma. Tarafların duygularını, düşüncelerini, inançlarını, beklentilerini paylaşması eşlerinde yakınlık ve güven duygusunun oluşmasını sağlayacaktır. Eşin iyi bir dinleyici olması ve kendini açmaya istekli olması da ilişkiden alınan tatmini arttıracaktır.

İdealizasyon. Eşin idealize edilmesi ilişkiden alınan doyumunu arttıracaktır. Yani eş idealize edildikçe ilişkiden alınan doyum artacak, doyum arttıkça da ilişki daha vazgeçilmez hale gelecektir.

Çatışma yöntemi. İlişki içinde yaşanan sorunlar için hangi çözüm yollarının denendiği, sorunlara yaklaşım tarzı ve sorunlarla nasıl başa çıkıldığı bir ilişki de doyumunu etkileyen önemli faktörlerdendir.

Kabul edilmek/reddedilmek. Bütün insanlar için önemsenmek ve kabul edilmek önemlidir. Bir ilişkide de taraflar, yargılanmadan, bütün artı ve eksileri ile kabul edildiğini hissettiğinde o ilişkiden alacağı doyum da artacaktır.

Sosyal destek. Eşte zor zamanlarda alınan destek kişinin o ilişkiden aldığı doyumunu arttıracaktır. Alınan destek sayesinde kişi yaşadığı stresi, kaygıyı ve depresyonu daha kolay atlatacak, çatışmaların ortaya çıkmasını ya da daha kolay çözülmesini ve eşler arasındaki yakınlığın artmasını sağlayacaktır. Eşe zor zamanlarda destek olmak, yaşadığı problemler karşısında farklı bakış açıları sağlamak ve problemleri çözmesine yardımcı olmak eşin ilişkiden aldığı doyumunu arttıracaktır.

Beklentilerin uyumu. Her insan romantik bir ilişkiye ait olma, yakınlık, yalnız olmadığını hissetme gibi bir takım ihtiyaçlarını tatmin etmek için başlar. Yaşam deneyimleri sonucunda her insan için ilişki beklentileri ya da eş özellikleri oluşur ve karşıdaki kişiyle ilişkiye girdiğinde bu beklentilerinin ne kadar karşılandığını sorgular. Beklentiler karşılandıkça da ilişkiden alınan doyum artar. Sabatelli'ye (1988) göre, eşlerin sahip oldukları yüksek ve idealist ilişki beklentileri zamanla doyumsuzluğa neden olabilir.

Ortak değerler. Eşler arasında Dini, politik ya da yaşama ilişkin ortak değerlerin olması ilişkiden alınan doyumun artmasını sağlar.

İnsanlar ilişkilerinden doyum alabileceği gibi doyumsuzlukta yaşayabilirler ve yaşadıkları doyumsuzluğa da bir takım tepkiler vereceklerdir. Rusbult, Zembrodt ve Gunn

(1982), insanların romantik ilişkilerden doyumsuzluk yaşamaları halinde vereceği tepkileri; terk etme, dile getirme, sadakat/bağlılık ve ihmal olarak belirtmiştir. Terk etme; ayrı eve çıkmak, boşanmak ya da sadece arkadaş olmak anlamına gelmektedir. Dile getirme: sorunları tartışmak, ödün vermek, çözüm üretmek, bir uzmandan yardım istemek ya da değişime açık olmak demektir. Bağlılık; sabretmek, sadakat göstermek ya da karşı tarafa durumun düzelmesi için zaman vermektir. İhmal ise; eşi görmezden gelmek, birlikte daha az zaman harcamak, problemleri tartışmayı reddetmek ve eşe kötü muameleyi anlatır. Verilen bu dört tepkiden sadakat ve dile getirme daha yapıcıyken, ihmal ve terk etme daha yıkıcıdır.

Rusbult' a (1983) göre, bireyler, ilişkilerinden nispeten memnun değillerse (düşük memnuniyet yaşıyorlarsa) ve kendi başlarına zaman harcamaktan keyif alıyorsa (iyi bir alternatife sahiplerse) ilişkilerini sürdürme konusunda daha az kararlı olurlar.

Üçgen aşk kuramında; Stenberg (1986). ideal ilişkiyi anlatan üçgen ile yaşanan gerçek ilişkiyi anlatan üçgen arasındaki çakışmayan alanın büyük olmasının memnuniyetsizlikle ilgili olduğunu ve bu iki üçgen arasında tutarsızlık ne kadar fazla olursa çiftlerin daha fazla mutsuz olduğunu belirtmiştir. Bu daha sonra yapılmış araştırmalarla da desteklenmiştir.

Romantik ilişki doyumu ile ilgili yurtdışında yapılan araştırmalar bir takım soru işaretlerini de beraberinde getirmiştir. Bunlar;

- Odak noktası olarak yalnızca batı ve özellikle Kuzey Amerika'da yaşayan grupların alınması.
- İlişki doyumuyla ilgili literatürün oldukça eksik olması.
- İlişki doyumunun kişinin sadece kendi bakış açısını ve yorumunu yansıtırıyor olması.
- Romantik ilişki doyumunu ölçmek için geliştirilen ölçme araçlarının yetersiz olması ve verilen yanıtların kavramsal olarak eşdeğer olmaması.

- İlişki doyumu ile ilgili belirleyiciler ve araştırmalar sonucunda elde edilen ilişkilerin güvenilir olamamasıdır (Fincham & Beach, 2006).

Bu görüş, romantik ilişkilerin doğasına ilişkin farklı değişkenler üzerinde ve farklı kültürlerde yapılacak çalışmaların önemine işaret etmektedir.

2.3. Kişilik Özellikleri

Kişilik, insanın kendisi kaynaklı kişi içi süreçleri ve tutarlı davranış kalıplarıdır. Kişi içi süreçler, nasıl hissedeceğimizi, nasıl davranacağımızı ve içimizde gelişen duygu, düşünce ve güdülerimizi ifade ederken; tutarlı davranış kalıpları, her zaman ve durumda gözlenebilen davranışları anlatır (Burger, 2004/2006).

Kişilik kavramı uzun yıllar boyunca ilgi görmesine rağmen 1930'larda sosyal bilimlerde tanımlanabilir bir disiplin haline gelmiştir. Hiç kuşkusuz bunda Alport (1937), Lewin (1935) ve Murray (1937)'in çalışmalarının önemli bir payı olmuştur (Akt. Mc Adams, 1997). Uzun yıllar boyunca yapılan çalışmalara rağmen bugün hala kişilik ile ilgili yapılan çalışmalarda “ne” ve “nasıl” sorularının cevapları tam olarak verilmiş değildir (Somer, 2001).

Yüzyılımızın başından beri kişiliği inceleyen sosyal bilimciler farklı kuram ve fikirler ortaya atmıştır. Bu kuramlar arasında ortak noktalar olduğu gibi çelişen taraflarda vardır. Kişilik özellikleri ile ilgili yapılan çalışmalarda temel yaklaşım; insanların gösterdiği bireysel farklılıkların dünya üzerindeki bütün dillerde kodlanması ve bundan hareketle de kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflama oluşturulmasıdır (Somer, 1998).

Goldberg'in (1990) aktardığına göre; ilk olarak Golton (1884) tarafından yapılan kodlamalar, Alport ve Odbert (1936) tarafından sınıflandırılmış, Cattell (1943) tarafından yapılan bu sınıflamalar geliştirilmiş ve son olarak da Norman'nın (1963) araştırmaları ile gelişen süreçte beş faktörlü kişilik özellikleri görüşü ortaya çıkmıştır. Eysenck yaptığı çalışmalarda kişilik özellikleri nörotizm ve dışadönüklük özellikleri temel alınarak incelenmiş ve bu çalışmalar kişilik özellikleri çalışmalarına temel oluşturmuştur; daha sonra bu boyutlara

yenileri eklenerek beş faktör modeli geliştirilmiştir (McCrea & John, 1992). Yaklaşık 70 yıllık bir geçmişe sahip olan bu model sözlükteki kişiliği tanımlayan sıfatlara dayalı olarak oluşturulmuş ve son yıllarda farklı kültürlerde yapılan çalışmalarla daha güçlü hale gelmiştir (Somer, Korkmaz & Tatar, 2002).

Beş faktör modelinin en ateşli savunucuları bile, modelin kişiliğin tanımlamasındaki son durak olmadığını savunurlar. Faktörlerin yorumlamasında, faktörleri oluşturan özellikler için yapılması gereken ayrımlarda ve bu faktörler dışında başka faktörlerin olabileceği iddiası bu model hakkındaki anlaşmazlıkları tetiklemektedir. Ancak bu konudaki eksik taraflar ilerleyen zamanlarda giderilecek ve açık olmayan taraflar netleşecektir (McCrea & John, 1992).

Kişiliğin yalnızca beş boyutla alanın tam olarak kapsanamayacağına dair birçok itirazda yapılmıştır. Ama bu modelde tavsiye edilen, bu beş temel boyutun kişilik ile ilgili yapılan çalışmalarda hiyerarşik yapının en üstünde tutulması ve aynı zamanda bu boyutların altında daha farklı boyutların ölçülmesidir. Böyle bir modelle çalışma hem farklı kültürlerle yapılan çalışmaları kolaylaştıracak hem de farklı ölçeklerle yapılan çalışmaları karşılaştırmak adına faydalı olacaktır. Beş faktör modeli birçok farklı ülke de ve azımsanmayacak sayıda çalışmayla karanlıkta yolumuzu bulmamız açısından oldukça işlevseldir. Çünkü bu model dünya üzerindeki çeşitli dillerden binlerce yakın ve karşıt anlamlı terimin anlamını bir çatı altında birleştirme çabası içerisindedir (Somer, 2001).

Beş faktör modeli farklı kültürlerden gelen psikologlar için kişilik teorisyenlerinin açıklaması gereken temel olguları açıklamada, araştırmaları organize etmek için bir çerçeve sağlamada ve bireylerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmeleri için gerekli rehberliği edebilecek önemli bir modeldir (McCrea & John, 1992).

Farklı araştırmacılar tarafından tanımlanan beş faktör modelinin beş temel alt boyutu vardır (Goldberg, 1990; Somer, 1998). Bunlar;

- Dışadönüklük'e karşı içedönüklük
- Uyumluluk/Yumuşak başlılık'a karşı Antagonizm
- Güvenirlilik/Sorumluluk'a karşı sorumsuzluk
- Duygusal Dengelik'e karşı duygusal dengesizlik/Nörotiklik
- Deneyime açıklık/Zeka'ya karşılık tutuculuk

Bu boyutlar aşağıdaki bölümde kısaca özetlenmiştir.

Dışadönüklük. Daha çok ilişkilerle ilgili olan dışadönüklük; etkileşime girme, konuşkanlık, arkadaş canlısı ve sosyal olma gibi özelliklere sahip olmakken; içedönüklük ise ağırbaşlılık, utangaçlık sessizlik ve insanlara karşı mesafeli olmayı barındıran kişilik boyutudur (Cloninger, 2000). Dışadönükler temelde heyecanlı, hayat dolu, neşeli, girişken, konuşkan ve sosyal olma, insanlarla birlikte olmayı sevmeye, eğlenceyi sevmeye, liderlik, güç, istekli olma ve arkadaşça davranma gibi özellikleri içermektedir (Somer ve diğerleri, 2002). Dışadönüklerin kendini açma eğilimleri daha fazladır (McCrae & Costa, 1985).

Uyumluluk/Yumuşak Başlılık. Uyumluluk boyutu bir ucunda insanlığın özgürlük, bakım, kabul edilebilirlik, özgürlük ve duygusal destek gibi insancıl yönlerini bulundururken diğer ucunda diğerlerine karşı duyarsız, baskıcı olma, benmerkezcilik ve kıskançlık gibi özellikleri barındırır (Digman, 1990). Güven, dürüstlük, bağımlılık uyumluluk, alçak gönüllük ve hassaslık-duygusallık yönleri bulunan uyumluluk boyutunu kişinin imajını etkileme, tutum ve yaşam felsefesini şekillendirir (Costa, McCrae & Dye, 1991).

Sorumluluk/Güvenirlilik. Sorumluluk boyutu yetkinlik, düzen, görev bilinci, başarı çabası, öz disiplin ve tedbirlilik alt boyutlarını içeren bir boyuttur. Yetkinlik; kişinin yetenekli, mantıklı ve başarılı olması, düzen; kişinin çevresini düzenli tutma eğilimini, görev bilinci; kişinin davranış ve görev standartlarına sıkı sıkıya bağlı olması, görev bilinci; ilke ve standartların ne şekilde takip edildiği, başarı çabası; başarıya olan gereksinimin yüksek olması, Öz disiplin; öncelikli olarak kalıcılık, sıkıntıya ya da diğer dikkat dağıtıcı dinamiklere

rağmen bir görevle devam etme kabiliyeti, tedbirlilik; dikkat, planlama ve düşünce demektir (Costa ve diğerleri, 1991).

Duygusal Tutarsızlık. Duygusal tutarsızlık psikiyatrik bir rahatsızlıktan çok bir duygusal dengesizlik halidir (McCrea & John, 1992). Araştırmalarda nörotik kişiler endişeli, güvensiz, kendisiyle uğraşan, sinirli, kaygılı, gibi özellikleri ile tanılanırken duygusal tutarlı kişiler sakin, dengeli hoşnut ve kanaatkar kişiler olarak tanımlanmaktadır (Somer ve diğerleri, 2002). Duygusal tutarsızlık ya da nörotiklik düzeyleri yüksek bireylerin olumsuz duyguları daha sık yaşadıkları, kendini suçlama eğilimlerinin daha yüksek olduğu, düşmanca tepkileri daha çok kullandıkları ve karmaşık duygu ve düşüncelere sahip oldukları görülmüştür (McCrae & Costa, 1985).

Deneyime/Gelişime açıklık. Somer ve diğerleri (2002), gelişime açıklığın araştırmacılar arasında en az görüş birliğine varılan boyut olduğunu ve faktörün tanımlayıcı özellikleri içersinde analitik, karmaşık, liberal, meraklı, yaratıcı, bağımsız, orijinal, açık fikirli, yenilikçi, artistik, hayal gücü kuvvetli, cesur, ilgileri geniş, değişime açık gibi sıfatların yer aldığını aktarmışlardır. Deneyime açık kişiler hayal gücü geniş, gerçeğin özünü merak eden, çeşitliliğe ihtiyaç duyan, geleneksel değerlere bağlı olmayan kişilerdir (McCrae & Costa, 1985).

Bu faktörler çocuklar ve yetişkinler için yapılan araştırma raporları ve derecelendirmelerinde, çeşitli teorik temelli anketlerde ve birkaç dilde yapılan sıfatların analizinde ortaya çıkarılmıştır (Costa ve diğerleri, 1991).

McCrae ve Costa (1995) yaptıkları bir araştırmada; olumlu ve olumsuz değerliğin de beş faktör modeline alınması gerektiğini belirtmiş ve olumsuz değerliğin yetersizlik hissi ve depresyon alt boyutlarını, olumlu değerliğin ise düşük alçak gönüllük ve girişimcilik alt boyutlarını barındırdığını tespit etmişlerdir. Trull ve Durett (2005) negatif değerliğin kişilik bozuklukları ile ilgili olduğunu ifade etmiştir.

Bu araştırma da kullanılan Temel Kişilik Özellikleri Ölçeğinin (TKÖÖ) geliştiricisi olan Gençöz ve Öncül (2012) yaptıkları çalışmada kişinin kendisine olumsuz özellikler atfetmesi olarak nitelendirilebilecek 6. faktör olan olumsuz değerliği bağımsız bir faktör olarak ele almışlardır.

2.4. Benlik Saygısı

Bir kişinin kendisini nasıl değerlendirdiği, sosyal ilişkilerinde, duygularında ve eylemlerinde önemli bir etkiye sahiptir. (Wong, Vallacher & Nowak, 2016). Bu nedenle benlik saygısı insan psikolojisi ile ilgili çalışmalarda önemli bir konu haline gelmiş ve üzerine birçok araştırma yapılmıştır.

Sosyal bilimlerde en sık rastladığımız kavramlardan biri olan benlik saygısını anlatmadan önce benlik kavramına değinmek gerekir. Yörükoğlu'na (2000) göre, benlik kişiyi başkalarından ayıran davranış, duygu ve tutumların bütünlüğü ile kişiyi kendisi yapan dinamiklerdir. Bireyin çevresiyle olan ilişkisi ve etkileşimi sonucu oluşan duygu, düşünce, değerler sistemidir.

Benlik saygısı ise benlik saygısı düzeyini ölçmek için önemli bir ölçek geliştiren Rosenberg (1965) tarafından benliğe yani kendiliğe ilişkin olumlu ya da olumsuz duygular ve tutumlar olarak tanımlanmıştır. Rosenberg gibi benlik saygısı üzerine önemli çalışmaları bulunan ve literatüre benlik saygısı ile ilgili önemli bir ölçek kazandıran Coopersmith (1967) ise benlik saygısını; kişinin kendisini önemli, değerli ve yeterli olarak değerlendirmesi şeklinde tanımlanmıştır (Akt. Doğan & Eryılmaz, 2013). Dolayısıyla benlik saygısı, kişinin kendisiyle ilgili ulaştığı bir sonuç, kendi benliğini beğenip beğenmemesi, her yönüyle kendini değerli hissetmesi ve kendinden hoşnut olmasıdır denilebilir.

Benlik saygısı, kişinin kendisini nasıl değerlendirdiği ve kendi değerlendirmesinin kararlı bir seviyesini yansıtan bir özellik olarak değerlendirilir. Kişinin kendisiyle ilgili

algıları olumluysa benlik saygısı yüksek, olumsuz ise düşük olarak değerlendirilmektedir (Rosenberg, 1965).

Benlik saygısı düzeyi düşük insanlar ile yüksek insanlar arasında kendileri hakkındaki geri bildirimlere gösterilen tepki ya da bu geribildirimleri önemseme durumu arasında farklılıklar vardır. Bu farklılıklar bilişsel ya da motivasyonel olabilir (Danielsson & Bengtsson, 2016).

Benlik saygısı, psikolojik refahın ana öngörücülerinden biridir (Baumeister ve diğerleri, 2003). Yüksek benlik saygısı iyi oluş ile ilişkiliyken, düşük benlik saygısı depresyon ve anksiyete ile ilişkilidir (Watson, Suls & Haig, 2002). Benlik saygısı düzeyi yüksek insanlar, bu düzeyi daha da arttırmak ya da en azından bunu devam ettirmek için yüksek bir motivasyona sahipken, benlik saygısı düzeyi düşük insanlar düşük olan bu düzeyi daha da kaybetmemek için kendi içlerinde bir değerlendirmeye girerler (Danielsson & Bengtsson, 2016).

Benlik saygısı yaşadığımız başarı ve başarısızlıklardan da etkilenir. Başarısızlık benlik saygısı düzeyinde düşüğe neden olurken, başarı benlik saygısını güçlendirir (Baumeister ve diğerleri, 2003).

Benlik saygısı gelişimi için önemli dönemlerden biri de ergenlik dönemidir. Ergenlerin başarması gereken önemli bir gelişme, tutarlı bir benlik duygusu (yani, kim oldukları ve kim olmak istedikleri) ve nispeten istikrarlı bir kendilik değeri hissi, yani benlik saygısı geliştirmektir ve yeterli bir benlik saygısı kazanmak, ergen gelişimi için çok önemlidir (Valkenburg, Koutamanis, & Vossen, 2017). Ergenlerin benlik saygısı, eğitsel, sosyal, atletik ve fiziksel benlik saygısı da dâhil olmak üzere birçok farklı bileşenden oluşan çok boyutlu ve hiyerarşik bir kavram olarak kabul edilmektedir. Bu benlik saygısı bileşenleri birlikte, kendini beğenmenin anlamlı yordayıcılarıdır ve diğer benlik saygısı bileşenlerinin yaptığı gibi, ilgili gelişim çıktılarını daha güçlü bir şekilde yordarlar. Örneğin, eğitsel benlik saygısı akademik

sonuçların önemli bir yordayıcısı iken, sosyal veya fiziksel benlik saygısı bu sonuçların zayıf yordayıcılarıdır (Marsh & Craven, 2006).

Romantik ilişkiler için baktığımızda da benlik saygısının oldukça önemli bir dinamik olduğu görülmektedir. Çoğu insan için başkalarından onay alınması ve ilişkilerin tatminkâr olması kendine güven duygusuna önemli ölçüde katkıda bulunur. Bir kişinin benlik saygısı, partnerin olumlu bakışı, sevgi duyguları veya kıskançlık deneyimi gibi ilişki fenomenleriyle yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Çünkü romantik ilişkiler, güvenlik duyguları ve kişisel gelişim gibi temel ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır. (Broemer & Blümle, 2003). Farklı bir açıdan bakıldığında benlik saygısı düzeyi düşük kişiler benlik saygısı düzeyi yüksek kişilere göre, ilişki ortaklarını yükselterek onların kendilerine daha çok güvenmelerini sağlayabilirler (Shütz & Tice, 1997).

Bireylerin kendilerini nasıl gördüklerine dair farklılıklar romantik ilişkilerindeki davranışlarında ve sonrasında ilişki doyumlarında önemli farklılıklara neden olur. Benlik saygısı bireyin ilişkide hangi davranışları sergilediğini önemli ölçüde etkiler. Bu davranışlarda ilişki doyumlarından etkilenir. (Weiser & Weigel, 2016).

Yapılan değerlendirmelere bakıldığında benlik saygısının insanla ilgili olan birçok dinamikten etkilenebileceği gibi yine insan hayatındaki birçok dinamiği etkileyebilecek potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Bu dinamiklerin en önemlisi hiç kuşkusuz ilişkiler ve tabii ki romantik ilişkilerdir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde romantik ilişki doyumu, kişilik özellikleri ve ilişki doyumu ile benlik saygısı ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen Türkiye'de ve yurt dışında araştırmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Romantik ilişki doyumu ile ilgili yurtdışında ve Türkiye'de yapılmış araştırmalar. Romantik ilişki doyumuyla ilgili yurtdışında yapılan araştırmalara

baktığımızda birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Yapılan bu çalışmalardan bazılarına yer verilmiştir.

Romantik ilişki doyumunun erkekler ve kadınlarda farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik çalışmalarda farklı sonuçlara rastlandığı görülmüştür. Örneğin S. Hendrick ve C. Hendrick (1995), cinsiyetler arasında önemli farklılar olmadığını ilişkin sonuçlara ulaşmışken, Jackson, Miller, Oka ve Henry (2014) yaptıkları çalışmada düşük düzeyde farklılaşmalara ulaşmıştır ve kadınlarda ilişki doyumunun daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Ayrılık sonrası stres ve depresyon ile başa çıkmada ilişki doyumu ve duygu düzenleme becerilerinin etkisinin incelendiği bir araştırmada; ilişki doyumu ve duygu düzenleme becerilerinin ayrılık sonrası stres ve depresyonla başa çıkmada etkili olduğu görülmüştür (Norona, Scharf, Welsh & Shulman, 2018). Barnes ve diğerleri (2007), romantik ilişkilerde yüksek farkındalığın yaşanan stres tepkilerini ve ilişkiden sağlanan doyumu yordadığını yaptıkları çalışmayla tespit etmişlerdir. Randell ve Bodenman'ın (2017) stres ve ilişki doyumu ile ilgili yaptığı çalışmalarında bu bulguları destekleyen yorumlarda bulunmuşlardır.

İngiliz ve Türk yetişkinlerinde ilişki doyumunun bağlanma, ilişki ve cinsiyet rolleri teorileri ile test edilerek yapılan bir çalışmada; kaçınma, ilişki, özerklik ve erkeklik kültürü gibi değişkenlere yer verilmiş ve Türk katılımcılar ilişki doyumu ve özerklik konusunda düşük puanlar alırken, İngiliz katılımcılar kaçınma ve ilişki değişkenlerinden daha düşük puanlar aldıkları görülmüştür (Celenk, Vijver & Goodwin, 2011).

Kendini açma, çatışma taktikleri, ilişkisel yeterlik, bakış açısı, aşk tutumları gibi iletişimle ilgili olan değişkenlerin ilişki doyumu üzerindeki etkisini araştıran Meeks, Hendrick ve Hendrick (1998), araştırma sonucunda yeterlik, iletişimle ilgili olan değişkenler ve aşk tutumlarının ilişki doyumu üzerinde önemli derecede bir etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan farklı bir araştırmada iletişim becerilerinin ilişki doyumu üzerinde

oldukça yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğu, iletişim becerilerinin ilişki doyumunun yaklaşık %60'nı yordadığı görülmüştür (Olderbak & Figueredo, 2009).

Stoeber (2012), 156 çiftle mükemmeliyetçiliğin ilişki doyumu ve uzun süreli bağlanma üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında; partnere yönelik mükemmeliyetçiliğin ilişki doyumu ve uzun süreli bağlanma üzerinde negatif etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin eş üzerinde baskı yaratacağını eve ilişki kalitesinde düşüşe neden olacağını belirtmiştir.

Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında birçok farklı değişkenin ilişki doyumu ile ilişkisine bakıldığı görülmüştür. Araştırmacılar demografik değişkenler, depresyon, stres, mükemmeliyetçilik ve çiftler arası iletişim gibi birçok farklı değişkenle ilişki doyumunu karşılaştırmıştır. Araştırmalar sonucunda ele alınan bu değişkenlerin ilişki doyumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Romantik ilişki doyumu ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalara bakıldığında ilişki doyumunun farklı değişkenlerle incelendiği araştırmalara rastlamak mümkündür. Bu çalışmalara ilişkin detaylar aşağıda sistematik olarak sıralanmıştır.

Bu araştırma da kullanılan ilişki doyumu ölçeğini geliştirdiği çalışmasında Curun (2001), cinsiyet rolü, cinsiyet ve ilişki doyumunu araştırmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyetçilik konusunda benzer düşünceler taşıyan kişilerin, farklı düşünceler taşıyan kişilere göre ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu tespit etmiştir.

Büyükhahin'in (2006) Yatırım Modelini kullanarak iki farklı araştırma yaptığı doktora tezinde 271 üniversite öğrencisiyle çalışmıştır. Birinci araştırma sonucunda; ilişki doyumunun, ilişkiyi olumlu değerlendirme, ilişkide güvende hissetme, gelecek zaman yönelimi ve ilişkiye bağlılık gibi değişkenleri anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Yatırım modelinin bir alt boyutu olan seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin de ilişki doyumunu negatif olarak yordadığı görülmüştür. Cinsiyetler arasındaki farklılıklara

baktığımızda; erkeklerde geleceğe yönelik plan yapma ve ilişki korkusu/kaygısı, kadınlarda ise ilişkide güven duyma ve ilişkiye bağlılık duygusu ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamıştır. İkinci araştırmada flört edenlerin sözlü/nişanlı ve evli bireylere göre ilişki doyumunu ve ilişki yatırımı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür.

Bilecen (2007), evli olan ve flört eden bireylerin ilişki istikrarını belirleyen seçeneklerin niteliğini belirleme düzeyi, ilişki doyumunu ve ilişki yatırımları ile stres belirtileri ve başa çıkma tarzlarını incelemek amacıyla 118 'i evli ve 135'i flört eden 253 kişiyle çalışmıştır. Araştırma sonucunda; ilişkiye hiç başlamamış olmayı isteme, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirme, ilişkiye bağlılık, ilişkiye odaklanma, partnerin çekiciliği ve ilişkide yaşanan sorun düzeyinin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Bu değişkenlerden ilişkide yaşanan sorun düzeyi ile ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemenin ilişki doyumunu negatif yordadığı görülmüştür.

Beştav (2007), 586 üniversite öğrencisiyle romantik ilişki doyumunu ile bağlanma stilleri, aşka ilişkin tutumlar, rasyonel olmayan inançlar ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda; romantik ilişkilerden sağlanan doyum açısından cinsiyete ve doğup yaşanılan yerleşim birimine bağlı herhangi bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir.

Sarı (2008), üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada ilişki doyumunu, romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda; cinsiyet, kaçınma, kaygı, cinsiyet farklılıkları, aşırı beklentiler ve farklı düşünmek değişkenlerinin ilişki doyumunun yordayıcısı olduğunu tespit etmiştir.

Yılmaz ve Kalkan (2010), çiftlerin ilişki doyumunu üzerinde "evlilik öncesi ilişkileri geliştirme programının" etkisini incelemek amacıyla 20 kişilik bir deney ve kontrol grubu ile 7 hafta boyunca 120 dakikalık oturumlar yapmıştır. Çalışmanın ön-test ve son-test puan ortalamaları karşılaştırıldığında; "evlilik öncesi ilişkileri geliştirme programının" çiftlerin ilişki doyum düzeylerini arttırdığı tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerine göre yaşadıkları romantik ilişkilerindeki ilişki doyumlarının ve eşlerinin ilişki doyumlarına yönelik algılarını incelediği çalışmasında Özbiçer (2010), duygusal zekâ düzeyinin ilişki doyumunu güçlü derecede yordadığını, ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılık göstermediğini ve ilişki doyumunun yaş ile düşük düzeyde ve anlamlı ilişkisinin olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca kişinin eşinin duygularına yönelik algıları eşinin duyguları ile benzeşen kişilerin ilişkilerinden daha fazla doyum elde ettiği elde edilen sonuçlardandır.

Saraç (2013), akılcı olmayan inançlar ile evlilik öncesi ilişki algılarının romantik ilişki doyumunu yordamadaki rolünü incelediği araştırmasında; 299 üniversite öğrencisi ile çalışmış ve veri toplama aracı olarak da İlişki İstikrarı Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeğini kullanmıştır. Araştırma sonucunda; Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutları olan “dini değerler”, “arkadaşlık ilişkileri”, “iletişim”, “arkadaşlık ilişkileri”, “aile ilişkileri” ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeğinin alt boyutları olan “aşırı beklentiler”, “farklı düşünmek” ve “cinsiyet farklılıklarının” ilişki doyumunu anlamlı olarak yordadığını tespit etmiştir. Ayrıca “aşırı beklentiler”, “iletişim”, “dini değerler”, “aile ilişkileri” ve “arkadaş ilişkileri” alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe ilişki doyumunun yükseldiği, “Cinsiyet Farklılıkları” ve “Farklı Düşünmek” alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe de ilişki doyumunun düştüğü belirlenmiştir.

Epözdemir (2014), nesne ilişkileri çift terapisi modeli çerçevesinde seri evlilik yapan bireyler ile ilk ve ikinci evliliğini yapmış bireylerin ilişki doyumu, yansıtmacı özdeşleşim, nesne ilişkileri, savunma mekanizmalarının düzeyi ve psikolojik belirtiler açısından karşılaştırılmasını yaptığı çalışmasında; seri evlilik yapan bireylerin ilişki doyumunun hem birinci, hem de ikinci evliliğini yapmış kişilere göre daha düşük olduğunu tespit etmiştir.

İlişkisel belirsizliğin alt boyutlarını yordayan değişkenlerin ele alındığı bir çalışmada; İlişki doyumunun benliğe, partnere ve ilişkiye yönelik belirsizliğini anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Ayrıca ilişki doyumu düzeyinde erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (Gürcan, 2015).

225 üniversite öğrencisiyle Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İlişki Doyumu Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılarak toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkilerin incelemenin amaçlandığı çalışmada; Öcal-Yüceol (2016), Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği alt boyutlarından erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolünün, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ölçeği alt ölçeklerinden farklı düşünmek, fiziksel yakınlık, aşırı beklentiler ve cinsiyet farklılıkları boyutlarının ilişki doyumunu yordayıcı etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bağlanma stillerinin romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında Soğancı (2017), romantik ilişkisi olan 200 yetişkin ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda; bağlanma stili, ilişki doyumu düzeyinin belirleyicisi olarak kaygı ve kaçınma ile romantik ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bağlanma stiline ilişkin ilişki doyumuna etkisi incelendiğinde; kaçınma düzeyinin ilişki doyumu düzeyini azalttığı saptanmıştır. Güvenli ve saplantılı bağlanma stiline sahip yetişkinlerin romantik ilişki doyumu puanlarının korkulu ve kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin ilişki doyumu puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca ilişki doyumunun cinsiyet, ilişki süresi ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalara baktığımızda romantik ilişki doyumunun bağlanma stilleri, ilişkiye yönelik inançlar, ilişki algıları, ilişki yatırımları, çatışma çözme becerileri, savunma mekanizmaları, cinsiyet rolleri ve demografik değişkenler gibi birçok farklı değişkenle incelendiği görülmüştür. İlişki doyumunun birçok farklı değişkenden etkilendiğinin

görüldüğü bu çalışmalarda benzer sonuçlar elde edildiği gibi, aynı değişkenler için farklı sonuçların elde edildiği de görülmektedir. Örneğin bazı çalışmalarda yaş, cinsiyet gibi değişkenler ilişki doyumuyla ilişkiliyken, bazı çalışmalarda ise bu değişkenler için anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Araştırma sonuçlarında aynı değişkenler için oluşan farklı sonuçlar çalışılan örneklem grubunun kontrol edilebilen ya da edilemeyen özellikleri, kullanılan yöntem ve teknikler arasındaki farklılıklar gibi faktörlerle açıklanabilir.

2.5.2. Romantik ilişki doyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen yurtdışında ve Türkiye’de yapılmış araştırmalar. Literatür incelendiğinde romantik ilişki doyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Sınırlı sayıdaki bu çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Ben-Ari ve Lavee’nin (2005) bağlanma ile nevroitiklik kişilik özelliğinin evlilik kalitesi ve yakınlık üzerindeki etkisini değerlendirmek için 248 evli çiftle yaptıkları çalışmada; duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin evlilikte ilişki kalitesi ve yakınlığı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

White, Hendrick ve Hendrick (2004), üniversite öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada duygusal tutarsızlık kişilik özelliği ile ilişki doyumunun negatif bir ilişki gösterdiğini tespit etmişlerdir. Çalışmada dışadönüklük ve uyumluluk özellikle erkekler için ilişki doyumu ile pozitif ilişkiliydi. Sorumluluk ve gelişime açıklık ile ilişki doyumu arasında bir ilişki görülmemiştir. Evli bireylerle yapılan farklı bir çalışmada ise sorumluluk kişilik özelliği ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur (Karney & Bradbury, 1997). Bu farklılığın oluşması farklı örneklem grubuyla çalışılmasıyla açıklanabilir.

Neyer ve Voigt’ın (2005) 100 genç çift üzerinde yaptıkları araştırmada; eşlerin kişilik özelliklerinin aynı olmasının ilişkiden aldıkları doyuma etki etmediğini tespit etmişlerdir. Ayrıca erkek ve kadınların aldıkları doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark

bulunamamıştır. Kişinin uyumluluk ve sorumluluk kişilik özelliği ilişki doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğu gibi eşin uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özelliği de kişinin ilişkiden aldığı doyumu olumlu etkilemektedir. Bunun yanında erkeklerin ilişkiden aldıkları doyum düzeyi üzerinde kadınların uyumluluk kişilik özelliğinin etkisi daha fazlayken, kadınların aldıkları doyum düzeyi üzerinde erkeklerinin gelişime açıklık kişilik özelliğinin etkisinin fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmada duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin ilişki doyumuna etkisi ise düşük çıkmıştır.

Leikas, Ilmarinen, Verkasalo, Vartiainen ve Lönnqvist'in (2018), 312 çiftle yaptıkları çalışmada; Erkeklerde duygusal tutarsızlık kişilik özelliği arttıkça ilişki doyumu azalmasına rağmen kadınlarda duygusal tutarsızlık kişilik özelliği ile ilişki doyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşılık uyumluluk kişilik özelliği ile ilişki doyumunun hem erkeklerde hem de kadınlarda pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Dışadönüklük kişilik özelliği aşırı baskın olmaması hem erkeklerde hem de kadınlarda ilişki doyumunu olumlu etkilerken, gelişime açıklık kişilik özelliği aşırı baskın olmayan kadınların ilişkilerinden daha fazla doyum aldıkları tespit edilmiştir. Kadınlar hem kendileri hem de eşleri sorumluluk sahibi olduğunda ya da sorumluluk kişilik özellikleri baskın olduğunda ilişkilerinden aldıkları doyum daha yüksek çıkmıştır. Erkeklerde kendilerinin sorumluluk kişilik özelliğine sahip olmasının ilişkiden alınan doyumu arttırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca Neyer ve Voigt'in (2005) yaptığı çalışmaya paralel olarak eşlerin kişilik özelliklerinin aynı olmasının ilişkiden aldıkları doyuma etki etmediğini tespit etmişlerdir. Evli çiftlerle yapılan bir çalışmada ise farklı bir sonuca ulaşılmış ve eşlerin kişilik yönünden uyumlarının ilişki doyumunun önemli bir belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Richard, Wakefield & Lewak, 1990).

Watson, Hubbard ve Wiese (2000), 74 evli ve 136 evli olmayan çift ile yakınlık ilişkilerde kişilik özellikleri ve pozitif/negatif duygulanımın ilişki doyumu üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda negatif ve pozitif duygulanım, her iki grupta da ilişki

doyumunun tutarlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur. Sorumluluk ve uyumluluk kişilik özellikleri evli olmayan çiftlerde ilişki doyumuyla ilişkiliyken, evli çiftlerde sadece dışadönüklüğün ilişki doyumuyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eşin kişiliğinin diğer eşin ilişki doyumunu yordama da daha az etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Malouff, Thorsteinsson, Schutte, Bhullar ve Rooke (2009), beş faktörlü kişilik özellikleri ile romantik ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmalarında; sorumluluk, dışadönüklük ve uyumluluk kişilik özelliklerine sahip kişilerin ilişki doyumunun yüksek, duygusal tutarsızlık kişilik özelliğine sahip kişilerin ise ilişki doyumunun düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Gelişime açıklık kişilik özelliğinin ise ilişki doyumuna etkisinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca ilişki doyumunun erkek ve kadınlarda farklılaşmadığı da ölçülen sonuçlardandır.

Kişilik algıları ile romantik ilişki doyumunu arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada; kişilik algılarının ilişki doyumunu üzerindeki etkisinin düşük olduğu ve eşinin kişilik özelliklerinin kendi kişilik özelliklerine benzer olduğunu düşünmenin ilişki doyumu düşük düzeyde bir katkı sağladığı tespit edilmiştir (Furler, Gomez & Grob, 2014).

Aydoğdu'nun (2010) , romantik ilişki yaşayan 382 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada; deneyime açıklık, uyumluluk, sorumluluk ve dışadönüklük kişilik özelliğine sahip bireylerin ilişki başlatma ve sürdürme konusunda daha girişken ve başarılı olduklarını, kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu, ilişki doyumlarının daha yüksek olduğunu ve ilişkilerinin kendi kontrolünde geliştiğine inandıklarını tespit etmiştir. Yapılan çalışmada ilişki doyumunu ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Romantik ilişki yaşayan duygusal tutarsızlık kişilik özelliğine sahip bireylerin ise romantik ilişkilerinde özgüven problemi ve kaygı yaşadıklarını tespit etmiştir.

Aşka ilişkin tutumlar ve romantik ilişki doyumunun kişilik özellikleri ile olan ilişkisinin incelendiği farklı bir çalışmada ise gelişime açıklık ve dışadönüklük kişilik

özelliklerinin romantik ilişki doyumunun en güçlü yordayıcıları olduğu görülmüştür.

Araştırmanın elde edilen diğer sonuçlarında ise ilişki doyumunun cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemesine rağmen yaş ve ilişki süresi gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Budak, 2011).

Narsistik kişilik eğilimi düzeylerine göre; ilişki doyumu, ilişki bağlanımı ve benlik saygılarını incelemek amacıyla Doğaner (2014), romantik ilişkisi olan 150 üniversite öğrencisiyle çalışmıştır. Araştırma sonucunda; narsistik kişilik eğilimi ile ilişki bağlanımı ve ilişki doyumu arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca normal narsizme sahip kişiler ile narsistik kişilik bozukluğuna yakın olanların ilişki bağlanımları ve ilişki doyumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde romantik ilişki doyumu ve kişilik özelliklerinin birlikte ele alındığı çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu çalışmalarda sonuçlar bazı noktalarda farklılıklar göstermiş olsa da genellikle paralel çıktılar elde edilmiştir. Örneğin, duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin yapılan çalışmalarda ilişki doyumunu olumsuz; dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özelliklerinin ise ilişki doyumunu olumlu yordadığı görülmüştür.

2.5.3. Romantik ilişki doyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen yurtdışında ve Türkiye’de yapılmış araştırmalar. Erol ve Orth (2014), yaptıkları araştırmada 7000 kişi gibi büyük bir örneklem grubuyla çalışmış ve çiftlerin ilişki doyumlarının benlik saygısı düzeylerinden etkilendiğini tespit etmişlerdir. Yapılan farklı bir çalışmada ise düşük benlik saygısına sahip bireylerin eşlerinin kendileri hakkındaki olumlu görüşlerini hafife aldıklarını ve onlara güvenmediklerini, bu güvensizliğinde ilişki doyumlarını olumsuz etkilediği görülmüştür (Murray, Holmes, & Griffin, 2000).

Romantik ilişkilerde doyum, ilişkiyi sürdürme ve öz yeterlik arasındaki ilişkiyi araştıran Weiser ve Weiger (2016), öz yeterlik inancının ilişki de doyumu ve ilişkiyi

sürdürme eğilimini olumlu etkilediğini ve eşinin yetkin ya da yetenekli olduğunu düşünen kişinin ilişkisinden daha fazla doyum aldığını tespit etmişlerdir.

Weidmann, Lederman ve Grob (2017), benlik saygısının beş faktör kişilik özelliği ve ilişki doyumunu arasındaki ilişki üzerindeki aracı rolünü inceledikleri araştırmalarında; 237 çiftle karşılık bağımlılık modeli ve beş faktör kişilik modelini kullanarak çalışmışlardır. Araştırma sonucunda; uyumluluk kişilik özelliğinin ilişki doyumunu, ilişki doyumunun ise dışa dönüklüğü yordadığını tespit etmişleridir. Ayrıca ilişki doyumunu, benlik saygısı ve nörotiklik kişilik özelliği arasında dolaylı bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Anlaşarak evlenen ve görücü usulü ile evlenen bireylerin bazı psikolojik ve sosyal faktörler yönüyle karşılaştırıldığı çalışmada; Çimen (2007), benlik saygısı, ilişki doyumunu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Yine evli bireyler üzerine yürütülen bir çalışmada da, yüksek benlik saygısı düzeyine sahip kişilerin düşük benlik saygısına sahip kişilere göre evliliklerinde daha fazla doyum ve yakınlık yaşadıkları tespit edilmiştir (Katz, Anderson, & Beach, 1997).

Yücealan (2007), yakın ilişkileri bazı değişkenler ve baskın ben durumları açısından incelediği çalışmasını 900 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda; katılımcıların ilişkisel benlik saygısı ve ilişki doyum düzeylerinin yüksek, ilişkisel saplantılı düşünme düzeylerinin normal ve ilişkisel depresyon düzeylerinin ise düşük olduğu tespit edilmiştir. Erkek ve kadınlar karşılaştırıldığında ise kadınların ilişki doyum düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca baskın ben durumlarının ilişki doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu araştırma ile benzer değişkenler kullanan Snell ve Finny (2002:Akt. Yücealan, 2007), romantik ilişki doyumunun ilişkisel benlik saygısıyla ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Literatür incelendiğinde yurtdışında romantik ilişki doyumunu ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı da olsa çalışma bulunurken; Türkiye de bu değişkenler

arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısının çok daha dūřuk olduğu görülüyor. Yapılan araştırmalarda benlik saygısının ilişki doyumunu etkilediğini gösteren birbiriyle paralel sonuçlar elde edilmiştir.

3. Bölüm

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmaya katılan bireyler, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemleri ve veri toplamada izlenen yol ile veri çözümlemede kullanılan istatistiksel yöntemler anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, betimsel bir çalışma olup ilişkisel tarama modeli esas alınarak yapılmıştır. Betimsel araştırmalarda araştırma yapılan ortamda herhangi bir değişiklik yapmadan verilen bir durumu aydınlatmak, değerlendirmeler yapmak, olaylar arasındaki ilişkileri ortaya koymak amaçlanmaktadır (Çepni, 2014). İlişkisel tarama modelinde ise iki veya daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığı ve derecesi belirlenir (Karasar, 1998). Bu çalışmada ilişki doyumu bağımlı değişken olarak ele alınırken, benlik saygısı, kişilik özellikler, en sık kullanılan görüşme yöntemi, görüşme sıklığı algısı, ilişki süresi, cinsiyet, yaş ve sınıf bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Bu değişkenler arasındaki değişimin varlığı ve derecesi ilişkisel tarama modeline uygun olduğu için bu model seçilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Uludağ Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde eğitim gören ve verilerin toplandığı dönemde romantik bir ilişkinin içinde olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerinden kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ulaşılması kolay olan gönüllü bireylerden veri toplamaya dayanan örnekleme yöntemine kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi denir (Erkuş, 2013). Yapılan uygulamalarda 490 kişilik bir veriye ulaşılmış ancak romantik bir ilişki içinde olmayan katılımcılardan elde edilen verilerin araştırmaya hizmet etmemesi ve katılımcılar

tarafından uygun bir şekilde doldurulmayan ölçekler kapsam dışı bırakılmış olup 470 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışma grubuyla ilgili betimleyici istatistikler Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

	Kategori	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	286	60.9
	Erkek	184	39.1
	Toplam	470	100.0
Yaş	17-19	61	13
	20-22	226	48.1
	23-25	131	27.9
	26-Üstü	52	11.1
	Toplam	470	100.0
Sınıf	1.Sınıf	89	18.9
	2.Sınıf	86	18.3
	3.Sınıf	83	17.7
	4.Sınıf	212	45.1
	Toplam	470	100.0
Fakülte	Eğitim Fakültesi	87	18.5
	Ziraat Fakültesi	30	6.4
	Mimarlık Fakültesi	30	6.4
	İnşaat Fakültesi	30	6.4
	Tıp Fakültesi	48	10.2
	Fen –Edebiyat Fakültesi	67	14.2

Veterinerlik Fakültesi	30	6.4
BESYÖ	30	6.4
İktisadi ve İdari Bil. Fakültesi	78	16.5
İlahiyat Fakültesi	40	8.5
Toplam	470	100.0

Tabloda görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubu, 286 (%61) kadın, 184 (%39) erkek olmak üzere toplam 470 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden %13'ü 17-19 yaş, %48'i 20-22 yaş, %28'i 23-25 yaş ve %11'i 26-üstü yaş grubundadır. Öğrencilerin 20-22 yaş grubunda yığılma gösterdiği görülmektedir.

Öğrencilerin %19'u birinci, %18'i ikinci, %18'i üçüncü ve %45'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. 4. sınıf öğrenci sayısının diğer sınıf düzeylerinin iki katından daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokullar, eğitim fakültesi (%19), ziraat fakültesi (%6), mimarlık fakültesi (%6), inşaat fakültesi (%6), tıp fakültesi (%10), fen-edebiyat fakültesi (%14), veterinerlik fakültesi (%6), beden eğitimi ve spor yüksekokulu (%6), iktisadi ve idari bilimler fakültesi (%17) ve ilahiyat fakültesidir (%9).

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Demografik bilgileri elde etmek amacıyla kullanılan kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. 8 sorudan oluşan bu formda, yaş, cinsiyet, sınıf ve bölüm gibi demografik bilgilerin yanı sıra katılımcılara romantik ilişkilerinin olup olmadığı, parteniyle en sık kullandıkları iletişim yöntemi, ilişki süreleri ve görüşme sıklığı algıları da sorulmuştur.

3.3.2. İlişki doyum ölçeği (İDÖ). İlişki doyum ölçeği Hendrick (1988) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 7 maddelik ve 7 basamaklı likert tipi bir ölçektir. İlişki doyum ölçeği,

Curun (2001) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış olup, uyarlama çalışması romantik ilişkisi olan 140 üniversite öğrencisiyle yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin sorularının tek bir faktör altında toplandığı görülmüş ve iç tutarlılık katsayısının da .86 olduğu belirlenmiştir. 4 ve 7. maddelerin ters puanlandığı ölçekte alınan puanlar artıkça ilişki doyumunun da arttığı kabul edilmektedir. Bu araştırma için ölçeğin güvenirlik analizi tekrar yapılmış olup Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .82 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Coopersmith benlik saygısı ölçeği (CBSÖ). Ölçek Coopersmith (1967) tarafından geliştirilmiştir. 50 maddeden oluşan ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması Pişkin (1997) tarafından yapılmıştır. Ölçekte toplam özsaygı puanına ek olarak, genel özsaygı (26 madde), sosyal özsaygı (8 madde), ev-aile özsaygısı (8 madde) ve akademik özsaygı (8 madde) gibi alt özsaygı puanları da hesaplanabilmektedir. Bu çalışmada ölçeğin 25 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Ölçeğin kısa formu uzun formun ilk 25 maddesinden oluşmaktadır. Kısa formdan alınabilecek maksimum puan 25 ya da $25 \times 4 = 100$ puandır. Bir öğrencinin özsaygı puanı kısa form üzerinden hesaplanırken alt ölçekler dikkate alınmaz ve kısa formdan sadece bütüncül özsaygı puanı elde edilir. Ölçek evet/hayır şeklinde cevaplandırmaktadır ve alınan yüksek puanlar benlik saygısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği katsayısı .76 olarak belirlenmiştir. Bu araştırma için ölçeğin güvenirlik analizi tekrar yapılmış olup Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .79 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Temel kişilik özellikleri ölçeği (TKÖÖ). Gençöz ve Öncül (2012) tarafından geliştirilen bu ölçek 45 sıfatı içinde barındıran altı faktörden oluşur. Bu faktörler; dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk-geçimlilik, duygusal tutarsızlık, gelişime açıklık, olumsuz değerlidir. İçine kapanık, çekingen, durgun, utangaç, pasif, soğuk, sorumsuz ve üşengeç sıfatları ters puanlanmıştır. Temel kişilik özellikleri ölçeğinin güvenirliği ile ilgili iç-tutarlılık katsayıları .89 ile .71 arasında değişmektedir. Bu 6 faktörün kendi içindeki madde-

toplam test korelasyon katsayıları ise .32 ile .77 arasında değişmektedir. Test-tekrar test güvenilirliği bakımından ölçeğin güvenilirlik katsayıları 6 faktör için .71 ile .84 arasında değişmektedir. Bu araştırma için ölçeğin güvenilirlik analizi tekrar yapılmış olup Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .75 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Uygulamalar 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Uludağ üniversitesinde sınıf ortamında yapılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce tez önerisi üniversite etik kuruluna sunulmuş ve gerekli onay alındıktan sonra çalışmaya başlanmıştır. Veriler toplanmaya başlanmadan önce uygulamaların yapılacağı fakültelerden de izinler alınmıştır.

Uygulamaların yapıldığı bütün sınıflarda araştırmacı tarafından uygulamaya ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilere, gönüllük, gizlilik ve ölçekleri içtenlikle cevap vermeleri gibi temel konularda hatırlatmalarda bulunulmuştur.

Araştırma ile ilgili uygulamalar tamamlandıktan sonra araştırmadan elde edilen veriler SPSS (22.0 versiyonu) programına aktarılarak çözümlenmiştir. Alt problemler için verilerin analizlerine geçilmeden önce ölçeklerden elde edilen puanların yapılacak analizlerin varsayımlarını karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Bu amaçla normallik analizleri yapılmıştır. Yapılan normallik analizlerine ilişkin veriler bulgular bölümünde verilmiştir. Araştırmanın amacı ve soruları doğrultusunda analizler yapılırken; öğrencilerin ilişki doyumu düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılaşma durumuna bakmak için ilişkisiz örneklem için T-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), demografik değişkenler arasındaki ilişkinin durumuna bakmak için iki yönlü kay kare testi analizleri yapılmıştır. Verilerin analizinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birbiriyle olan ilişkisinin anlaşılması için normal dağılım gösteren verilerde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, normal dağılım göstermeyen veriler için Spearman Sıra Farkları korelasyonu ve bağımsız değişkenlere dayalı olarak bağımlı değişkenin tahmin edilmesine yönelik Çoklu Regresyon

Analizi teknikleri kullanılmıştır. Yapılan analizlerde hata payı üst sınırı .05 olarak kabul edilmiştir.

4. Bölüm

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar araştırmanın amacı çerçevesinde sistematik bir biçimde verilmiştir.

4.1.Ölçeklerden Alınan Puanlara İlişkin Normallik Analizi Sonuçları

Alt problemler için verilerin analizine geçilmeden önce ölçeklerden elde edilen puanların yapılacak analizlerin varsayımlarını karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Bu amaçla normallik analizleri yapılmıştır. Büyüköztürk (2015), normallik analizleri yapılırken grup büyüklüğünün 50'den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks testi, 50'den büyük olması durumunda ise Kolmogorov-Smirnov testininin yapılmasını önermektedir. Bu çalışmada çalışma grubunun büyüklüğü 50'nin üstünde olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi tercih edilmiştir. İlişki Doyum Ölçeği, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanlara ilişkin yapılan normallik analizleri ve betimsel istatistikler Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2

İlişki Doyum Ölçeği, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Normallik Testi Sonuçları

		Kolmogorov-Smirnov		
		İstatistik	N	P
	İDÖ	.123	470	.000
	CBSÖ	.127	470	.000
TKÖÖ	Dışadönüklük	.079	470	.000
Alt	Sorumluluk	.080	470	.000
Boyutları	Geçimlilik	.115	470	.000
	Duygusal Tutarsızlık	.051	470	.000
	Gelişime Açıklık	.091	470	.000
	Olumsuz Değerlik	.145	470	.000

İDÖ: İlişki Doyum Ö., CBSÖ: Coopersmith Benlik Saygısı Ö., TKÖÖ: Temel Kişilik Özellikleri Ö.

Tablo 2 incelendiğinde ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım göstermediği görülmektedir ($P < .05$). Ancak araştırmalarda verilerin normalliği sınanırken örneklemin büyük olduğu durumlarda betimsel istatistiklerden ve çarpıklık-basıklık katsayılarından yararlanılması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2015; Can, 2017). Ölçek puanlarına ilişkin betimsel istatistikler çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

İlişki Doyum Ölçeği, Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri

Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	İDÖ	CBSÖ	D.	S.	G.	D.T	G.A	O.D
Ortalama	5.88	.76	3.68	3.81	4.35	2.90	3.82	1.62
Ortanca	6.00	.80	3.75	3.88	4.38	2.89	3.83	1.50
Tepedeğer	6.29	.84	3.00	4.00	5.00	2.67	4.17	1.00
Çarpıklık	-.821	-.847	-1.05	-2.03	-1.01	1.04	-1.37	1.04
Basıklık	-.033	.220	-1.28	-1.07	1.77	-1.03	-1.26	1.72

İDÖ: İlişki Doyum Ö., CBSÖ: Coopersmith Benlik Saygısı Ö., D: Dışadönüklük, S: Sorumluluk, G: Geçimlilik, D. T: Duygusal Tutarsızlık, G.A: Gelişime Açıklık, O.D: Olumsuz Değerlik

Tablo 3 incelendiğinde İlişki Doyum Ölçeği ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen ortalama, tepedeğer ve ortanca değerlerinin birbirine oldukça yakın ve hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerlerinin sıfıra yakın -1 ile +1 değerleri arasında olduğu görülmektedir. Çarpıklık katsayısı -1 ile +1 değer aralığı içinde olması araştırma verilerinde normalliğin ölçütü olarak sayılmaktadır (Morgan, Leech, Gloeckner, Berret, 2004: Akt. Can, 2017). Ortalama, tepedeğer ve ortanca değerlerinin birbirine oldukça yakın ve hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerlerinin sıfıra yakın, -1 ile +1 değer aralığı içinde olması İlişki Doyum Ölçeği ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen değerlerin normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir.

Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanlara ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde ortalama, tepedeğer ve ortanca değerlerinin birbirine yakın olmasına rağmen çarpıklık ve basıklık değerlerinin sıfırdan uzaklaştığı ve -1 ile +1 değer aralığı içinde yer almadığı görülmektedir. Normallik testlerinin sonuçları da göz önüne

alındığında Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların normallik varsayımını sağlamadığı görülmektedir.

4.2. Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi İçin Yapılan Analizler

Araştırmaya katılan öğrencilerin ilişki süresi ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

İlişki Süresine Göre Cinsiyet Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları

		İlişki Süresi					
		1-12 Ay	13-24 Ay	25-36 Ay	37-48 Ay	49 Ay ve Üstü	Toplam
Cinsiyet	Kadın	N 113	55	35	33	50	286
		% 39.5	19.2	12.2	11.5	17.5	100.0
	Erkek	N 72	41	29	17	25	184
		% 39.1	22.3	15.8	9.2	13.6	100.0
Total		N 185	96	64	50	75	470
		% 39.4	20.4	13.6	10.6	16.0	100.0

$X^2=3.156$, $sd=4$, $p=0.53$

Öğrencilerin ilişki süreleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; ilişki süresi 1-12 ay aralığında olanların %39.5'i kadın, %39.1 erkek, ilişki süresi 13-24 ay aralığında olanların %19.2'si kadın, %22.3'ü erkek, ilişki süresi 25-36 ay aralığında olanların %12.2'si kadın, %15.8'i erkek, ilişki süresi 37-48 ay aralığında olanların %11.5'i kadın, %9.2'si erkek ve ilişki süresi 49 ay ve üstü olanların %17.5'i kadın, %13.6'sı erkektir. Analiz sonucuna göre katılımcıların cinsiyetleri ile ilişki süreleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=3.156$, $sd=4$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 5 ' te verilmiştir.

Tablo 5

En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Cinsiyet Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları

		En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi					
		Yüz	Görüntülü	Telefonla	Mesajlaşma	Total	
		Yüze	Konuşma	Konuşma			
Cinsiyet	Kadın	N	162	13	40	71	286
		%	56.6	4.5	14.0	24.8	100.0
	Erkek	N	108	12	28	36	184
		%	58.7	6.5	15.2	19.6	100.0
Total		N	270	25	68	107	470
		%	57.4	5.3	14.5	22.8	100.0

$X^2=2.382$, $sd=3$, $p=0.49$

Öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; yüz yüze iletişim yöntemini kullananların %56.6'ı kadın, %58.7 si erkek, görüntülü konuşma iletişim yöntemini kullananların %4.5'i kadın, %6.5'i erkek, telefonla konuşma iletişim yöntemini kullananların %14'ü kadın, %15.2 'si erkek ve mesajlaşma iletişim yöntemini kullananların %24.8'i kadın, %19.6'sı erkektir. Analiz sonucuna göre öğrencilerin cinsiyetleri ile en sık kullandıkları iletişim yöntemleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=2.382$, $sd=3$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ilişki süresi ile yaşları arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6

İlişki Süresine Göre Yaş Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları

		İlişki Süresi						
		1-12 Ay	13-24 Ay	25-36 Ay	37-48 Ay	49 Ay ve Üstü	Total	
Yaş	17-19	N	35	14	4	5	3	61
		%	57.4	23.0	6.6	8.2	4.9	100.0
	20-22	N	89	55	34	19	29	226
		%	39.4	24.3	15.0	8.4	12.8	100.0
	23-25	N	45	23	20	19	24	131
		%	34.4	17.6	15.3	14.5	18.3	100.0
	26-üstü	N	16	4	6	7	19	52
		%	30.8	7.7	11.5	13.5	36.5	100.0
Total		N	185	96	64	50	75	470
		%	39.4	20.4	13.6	10.6	16.0	100.0

$X^2=40.309$, $sd=12$, $p=0.00$

Öğrencilerin ilişki süreleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; ilişki süresi 1-12 ay aralığında olanların %57.4'ü 17-19 yaş, %39.4'ü 20-22 yaş, %34.4'ü 23-25 yaş, %30.8'i ise 26 ve yukarısı yaş aralığında, ilişki süresi 13-24 ay aralığında olanların %23'ü 17-19 yaş, %24.3'ü 20-22 yaş, %17.6'sı 23-25 yaş, %7.7'si ise 26 ve yukarısı yaş aralığında, ilişki süresi 25-36 ay aralığında olanların %6.6'sı 17-19 yaş, %15'i 20-22 yaş, %15.3'ü 23-25 yaş, %11.5'i ise 26 ve yukarısı yaş aralığında, ilişki süresi 37-48 ay aralığında olanların %8.2'si 17-19 yaş, %8.4'ü 20-22 yaş, %14.5'i 23-25 yaş, %13.5'i ise 26 ve yukarısı yaş aralığında ve ilişki süresi 49 ay ve üstü olanların %4.9'u 17-19 yaş, %12.8'i 20-22 yaş, %18.3'ü 23-25 yaş, %36.5'i ise 26 ve yukarısı yaş aralığındadır. Bu durum öğrencilerin

yaşları ile ilişki sürelerinin anlamlı düzeyde bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. ($X^2=40.309$, $sd=12$, $p<.01$). Başka bir ifadeyle, araştırmaya katılan öğrencilerin yaşı ile romantik ilişki süreleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile yaşları arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 7`de verilmiştir.

Tablo 7

En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Yaş Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare

Analizi Sonuçları

		En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi					
		Yüz	Görüntülü	Telefonla	Mesajlaşma	Total	
		Yüze	Konuşma	Konuşma			
Yaş	17-19	N	34	4	5	18	61
		%	55.7	6.6	8.2	29.5	100.0
	20-22	N	118	11	37	60	226
		%	52.2	4.9	16.4	26.5	100.0
	23-25	N	79	7	22	23	131
		%	60.3	5.3	16.8	17.6	100.0
	26-üstü	N	39	3	4	6	52
		%	75.0	5.8	7.7	11.5	100.0
Total		N	270	25	68	107	470
		%	57.4	5.3	14.5	22.8	100.0

$X^2=15.810$, $sd=9$, $p=0.07$

Öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır.

Buna göre; yüz yüze iletişim yöntemini kullananların %55.7'si 17-19 yaş, %52.2'si 20-22 yaş,

%60.3'ü 23-25 yaş, %75'i ise 26 ve üstü yaş aralığında, görüntülü konuşma iletişim yöntemini kullananların %6.6'sı 17-19 yaş, %4.9'u 20-22 yaş, %5.3'ü 23-25 yaş, %5.8'i ise 26 ve üstü yaş aralığında, telefonla konuşma iletişim yöntemini kullananların %8.2'si 17-19 yaş, %16.4'ü 20-22 yaş, %16.8'si 23-25 yaş, %7.7'si ise 26 ve üstü yaş aralığında ve mesajlaşma iletişim yöntemini kullananların %29.5'i 17-19 yaş, %26.5'i 20-22 yaş, %17.6'sı 23-25 yaş, %11.5'i ise 26 ve üstü yaş aralığındadır. Analiz sonucuna göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=15.810$, $sd=9$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki süreleri ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

İlişki Süresine Göre Sınıf Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları

		İlişki Süresi						
		1-12 Ay	13-24 Ay	25-36 Ay	37-48 Ay	49 ve Üstü	Total	
Sınıf	1.Sınıf	N	51	14	6	9	9	89
		%	57.3	15.7	6.7	10.1	10.1	100.0
	2.Sınıf	N	33	20	11	5	17	86
		%	38.4	23.3	12.8	5.8	19.8	100.0
	3.Sınıf	N	32	22	9	9	11	83
		%	38.6	26.5	10.8	10.8	13.3	100.0
	4.Sınıf	N	69	40	38	27	38	212
		%	32.5	18.9	17.9	12.7	17.9	100.0
Total		N	185	96	64	50	75	470
		%	39.4	20.4	13.6	10.6	16.0	100.0

$X^2=25.724$, $sd=12$, $p=0.012$

Öğrencilerin ilişki süreleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; ilişki süresi 1-12 ay aralığında olanların %57'ü 1. sınıf, %38.4'ü 2. sınıf, %38.6'sı 3. sınıf, %32.5'i 4. sınıf, ilişki süresi 13-24 ay aralığında olanların %15.7'si 1. sınıf, %23.3'ü 2. sınıf, %26.5'i 3. sınıf, %18.9'u 4. sınıf, ilişki süresi 25-36 ay aralığında olanların %6.7'si 1. sınıf, %12.8'i 2. sınıf, %10.8'i 3. sınıf, %17.9'u 4. sınıf, ilişki süresi 37-48 ay aralığında olanların %10.1'i 1. sınıf, %5.8'i 2. sınıf, %10.8'i 3. sınıf, %12.7'si 4. sınıf ve ilişki süresi 49 ay ve üstü olanların %10.1'i 1. sınıf, %19.8'i 2. sınıf, %13.3'ü 3. sınıf, %17.9'u ise 4. sınıf düzeyindedir. Bu durum öğrencilerin sınıf düzeyleri ile ilişki süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Nitekim yapılan ki-kare analizine göre, öğrencilerin sınıf düzeyleri ile ilişki süreleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur ($X^2=25.724$, $sd=12$, $p<.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin sınıfı ile ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile sınıf düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 9' da verilmiştir.

Tablo 9

*En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre Sınıf Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare**Analizi Sonuçları*

		En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi					
		Yüz Yüze	Görüntülü Konuşma	Telefonla Konuşma	Mesajlaşma	Total	
Sınıf	1.Sınıf	N	50	6	8	25	89
		%	56.2	6.7	9.0	28.1	100.0
	2.Sınıf	N	48	4	14	20	86
		%	55.8	4.7	16.3	23.3	100.0
	3.Sınıf	N	42	4	14	23	83
		%	50.6	4.8	16.9	27.7	100.0
	4.Sınıf	N	130	11	32	39	212
		%	61.3	5.2	15.1	18.4	100.0
Total		N	270	25	68	107	470
		%	57.4	5.3	14.5	22.8	100.0

$X^2=7.968$, $sd=9$, $p=0.53$

Öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; yüz yüze iletişim yöntemini kullananların %56.2'si 1. sınıf, %55.8'i 2. sınıf, %50.6'sı 3 sınıf, %61.3'ü 4. sınıf, görüntülü konuşma iletişim yöntemini kullananların %16.7'si 1. sınıf, %4.7'si 2. sınıf, %4.8'i 3 sınıf, %5.2'si 4. sınıf, telefonla konuşma iletişim yöntemini kullananların %9'u 1. sınıf, %16.3'ü 2. sınıf, %16.9'u 3 sınıf, %15.1'i 4. sınıf, mesajlaşma iletişim yöntemini kullananların ise %28.1'i 1. sınıf, %23.3'ü 2. sınıf, %27.7'si 3 sınıf, %18.4'ü 4. sınıf düzeyindedir. Analiz sonucuna göre öğrencilerin en

sık kullandıkları iletişim yöntemi ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur

($X^2=7.968$, $sd=9$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemleri ile ilişki süreleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

En Sık Kullanılan İletişim Yöntemine Göre İlişki Süresi Değişkeni İçin Yapılan Ki-Kare Analizi Sonuçları

		En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi					
			Yüz	Görüntülü	Telefonla	Mesajlaşma	Total
			Yüze	Konuşma	Konuşma		
İlişki Süresi	1-12 Ay	N	102	11	25	47	185
		%	55.1	5.9	13.5	25.4	100.0
	13-24 Ay	N	58	5	11	22	96
		%	60.4	5.2	11.5	22.9	100.0
	25-36 Ay	N	41	3	12	8	64
		%	64.1	4.7	18.8	12.5	100.0
	37-48 Ay	N	28	3	6	13	50
		%	56.0	6.0	12.0	26.0	100.0
	49 Ay ve Üstü	N	41	3	14	17	75
		%	54.7	4.0	18.7	22.7	100.0
Total		N	270	25	68	107	470
		%	57.4	5.3	14.5	22.8	100.0

$X^2=7.815$, $sd=12$, $p=0.79$

Öğrencilerin ilişki süreleri ile en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla iki değişken için iki yönlü kay kare testi yapılmıştır. Buna göre; ilişki süresi 1-12 ay aralığında olanların %55.1'i yüz yüze, %5.9'u görüntülü konuşma, %13.5'i telefonla konuşma, %25.4'ü mesajlaşma, ilişki süresi 13-24 ay aralığında olanların %60'ü yüz yüze, %5.2'si görüntülü konuşma, %11.5'i telefonla konuşma, %22.9'u mesajlaşma, ilişki süresi 25-36 ay aralığında olanların %64.1'i yüz yüze, %4.7'si görüntülü konuşma, %18.8'i telefonla konuşma, %12.5'i mesajlaşma, ilişki süresi 37-48 ay aralığında olanların %56'sı yüz yüze, %6'sı görüntülü konuşma, %12'si telefonla konuşma, %26'sı mesajlaşma, ilişki süresi 49 ay ve üstü olanların %54.7'si yüz yüze, %4'ü görüntülü konuşma, %18.7'si telefonla konuşma, %22.7'si mesajlaşma yöntemini kullanmaktadır. Analiz sonucuna göre öğrencilerin en sık kullandıkları iletişim yöntemi ile ilişki süreleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=7.815$, $sd=12$, $p>.05$).

4.3. Romantik İlişki Doyumunda Cinsiyet, Sınıf, En Sık Kullanılan İletişim Yöntemi, Yaş ve İlişki Süresine Bağlı Farklılıklar

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan ilişkisiz örneklem için t-testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kadın	286	5.86	0.90	468	-0.375	0.708
Erkek	184	5.89	0.85			

$p>.05$

Öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeylerinde, cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, kadın öğrencilerin

ilişki doyum ölçeği puan ortalamaları ile ($\bar{X}=5.86$) erkek öğrencilerin ilişki doyum ölçeği puan ortalamaları ($\bar{X}=5.89$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir [$t(468)=-0.375, p>.05$]. İlişki doyum ölçeğinden elde edilen bu sonuçlara göre, cinsiyet değişkeninin üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyum düzeyi üzerinde anlamlı düzeyde bir farklılığa sebep olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

$\bar{X}, f$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Var. K.	K. T.	Sd	K. O.	F	p
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	89	5.84	.87	G. Arası	0.632	3	0.211	0.269	.848
	2. Sınıf	86	5.95	.80	G. İçi	365.368	466	0.784		
	3. Sınıf	83	5.89	.88	Toplam	366.000	469			
	4. Sınıf	212	5.86	.93						
	Toplam	470	5.88	.88						

P>.05

Dört farklı sınıf düzeyinden gelen 470 kişilik bir öğrenci grubunun, romantik ilişki doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için, sınıf düzeylerine göre oluşturulan grupların ilişki doyum ölçeği sonucunda elde edilen ilişki doyum puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonucunda, 1. sınıf öğrencilerinin ortalaması ($\bar{X}=5.84$), 2. sınıf öğrencilerinin ortalaması ($\bar{X}=5.95$), 3. sınıf öğrencilerinin ortalaması ($\bar{X}=5.89$) ve 4. sınıf öğrencilerinin ortalaması ($\bar{X}=5.86$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. [$F(3, 466)=0.269, p>.05$].

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeylerinin ilişki süresi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13

Öğrencilerin İlişki Süresi Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA

Sonuçları

$\bar{X}$, f ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Var. K.	K. T.	Sd	K. O.	F	p
	0-12 ay	185	5.78	.94	G. Arası	6.648	4	1.662	2.151	.074
	13-24ay	96	5.89	.88	G. İçi	359.352	465	0.773		
İlişki	25-36ay	64	5.79	.86	Toplam	366.000	469			
Süresi	37-48ay	50	6.09	.77						
	49-üstü	75	6.04	.80						
	Toplam	470	5.87	.88						

P>.05

İlişki sürelerine göre gruplandırılmış 470 kişilik bir öğrenci grubunun, romantik ilişki doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için, ilişki sürelerine göre oluşturulan grupların ilişki doyum ölçeği sonucunda elde edilen ilişki doyum puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Test sonucunda, 1. grupta (0-12 ay) yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}$ =5.78), 2. grupta (13-24 ay) yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}$ =5.89), 3. grupta (25-36 ay) yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}$ =5.79), 4. Grupta (37-48 ay) yer alan öğrencilerin ortalaması($\bar{X}$ =6.09) ile 5. grupta (49 ve üstü) yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}$ =6.04) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. [F (4, 465)= 2.151, p>.05].

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeylerinin en sık kullanılan iletişim kurma yöntemi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14

Öğrencilerin En Sık Kullandıkları İletişim Kurma Yöntemi Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

		$\bar{X}$, f ve ss Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Var. K.	K. T.	Sd	K. O.	F	p
İletişim Yön.	Yüz yüze	270	5.95	.90	G. Arası	5.496	3	1.832	2.368	.70
	Gör. Kon.	25	6.05	.72	G. İçi	360.504	466	0.774		
	Tel. Kon.	68	5.79	.81	Toplam	366.000	469			
	Mesaj.	107	5.71	.90						
	Toplam	470	5.86	.88						

P>.05

En sık kullanılan iletişim yöntemine göre oluşturulmuş 470 kişilik bir öğrenci grubunun, romantik ilişki doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için, ilişki doyum ölçeği sonucunda elde edilen ilişki doyum puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonucunda, ilk sırada yüz yüze iletişim yöntemini kullanan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.95$), görüntülü konuşma iletişim yöntemini kullanan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=6.05$), telefonla konuşma iletişim yöntemini kullanan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.79$) ve mesajlaşma iletişim yöntemini kullanan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.71$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. [F (3, 466)= 2.368, p>.05].

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyumu düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre İDÖ Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

$\bar{X}$, f ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Var. K.	K. T.	Sd	K. O.	F	p
Yaş	17-19	61	5.88	.85	G. Arası	0.473	3	0.158	0.201	.896
	20-22	226	5.86	.86	G. İçi	365.527	466	0.784		
	23-25	131	5.88	.92	Toplam	366.000	469			
	26-üstü	52	5.96	.94						
	Toplam	470	5.88	.88						

$P > .05$

Dört farklı yaş grubundan gelen 470 kişilik bir öğrenci grubunun, romantik ilişki doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için, buldukları yaşa göre oluşturulan grupların ilişki doyum ölçeği sonucunda elde edilen ilişki doyum puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Test sonucunda, 17-19 yaş aralığında yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.88$), 20-22 yaş aralığında yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.86$), 23-25 yaş aralığında yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.88$) ve 26-üstü yaş aralığında yer alan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=5.96$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. [$F(3, 466)=0.201, p > .05$].

4.4. Romantik İlişki Doyumu, Benlik Saygısı, Görüşme Sıklığı Algısı ve Kişilik Özellikleri

Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyumu düzeyleri ile benlik saygısı düzeyi ve görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16

Öğrencilerin Romantik İlişki Doyumu İle Benlik Saygısı ve Görüşme Sıklığı Algısı Puanları Arasındaki Korelasyon Değerleri

	İlişki Doyumu	Benlik Saygısı	Görüşme Sıklığı Algısı
İlişki Doyumu	1		
Benlik Saygısı	0.281**	1	
Görüşme Sıklığı algısı	0.202**	0.105*	1

(**p<.01, *p<.05)

Öğrencilerin romantik ilişki doyumu düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, romantik ilişki doyumu ile benlik saygısı arasında, pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=0.28$, $p<.01$).

Öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeyleri ile görüşme sıklığı algıları arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, romantik ilişki doyumu ile görüşme sıklığı algıları arasında, pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=0.20$, $p<.01$). Bu sonuçtan yola çıkarak görüşme sıklığı algısı yüksek bireylerin diğer bireylere göre romantik ilişkilerinden daha yüksek doyum alacağı sonucu çıkarılabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantik ilişki doyumu düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Spearman Sıra Farkları korelasyon işlemi sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17

*Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği ve İlişki Doyum Ölçeğinden Alınan Puanlar**Arasındaki Korelasyonlar*

	1	2	3	4	5	6	7
1. İlişki Doyumu	1						
2. Dışadönüklük	.084	1					
3. Sorumluluk	.211**	.239**	1				
4. Geçimlilik/Uyumluluk	.222**	.252**	.434**	1			
5. Duygusal Tutarsızlık	-.241**	-.263**	-.213**	-.166**	1		
6. Gelişime Açıklık	.181**	.513**	.342**	.354**	-.164**	1	
7. Olumsuz Değerlik	-.076	-.248**	-.322**	-.378**	.362**	-.119**	1

* p<.05 , ** p<.01

Öğrencilerin romantik ilişki doyum düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan Spearman Sıra Farkları korelasyon işlemi, romantik ilişki doyum düzeyleri ile sorumluluk ($r=0.211$, $p<.01$), geçimlilik/uyumluluk ($r=0.222$, $p<.01$) ve gelişime açıklık ($r=0.181$, $p<.01$) kişilik özellikleri arasında, pozitif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak geçimlilik/uyumluluk, gelişime açıklık ve sorumluluk kişilik özelliklerinden yüksek puan alan bireylerin diğer bireylere göre romantik ilişkilerinden daha yüksek doyum alacağı sonucu çıkarılabilir.

Yapılan Spearman Sıra Farkları korelasyon işlemi, romantik ilişki doyum ile duygusal tutarsızlık ($r=-0.241$, $p<.01$) kişilik özelliği arasında ise negatif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinden yüksek puan alan bireylerin diğer bireylere göre romantik ilişkilerinden daha az doyum alacağı sonucu çıkarılabilir.

Romantik ilişki doyumu ile dışadönüklük ($r=0.084$, $p>.05$) ve olumsuz değerlik ($r=-0.076$, $p>.05$) kişilik özellikleri arasındaki ilişki ise anlamlı değildir.

4.5. Benlik Saygısı ve Görüşme Sıklığı Algısının İlişki Doyumunun Yordanmasına

Yaptıkları Katkılara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ve görüşme sıklığı algılarının romantik ilişki doyumunu ne şekilde yordadığını ortaya koymaya yönelik olarak yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucu Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

İlişki Doyumunun Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	4.295	0.213	-	20.148	0.000	-	-
Görüşme Sıklığı Algısı	0.102	0.026	0.175	3.982	0.000	0.202	0.181
Benlik Sayısı	1.361	0.228	0.262	5.970	0.000	0.281	0.266
R=0.330	R ² =0.109						
F (2, 467)=28.554	P=0.000						

Romantik ilişki doyumu üzerinde etkisi olduğu düşünülen, benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısı gibi değişkenlerin ilişki doyumunu ne şekilde yordadığını ortaya koymaya yönelik olarak yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısı değişkenleri birlikte, romantik ilişki doyumu ile anlamlı bir ilişki ($R=0.330$, $R^2=0.109$) sergilemişlerdir ($F_{(2, 467)}=28.554$, $p<.01$). Söz konusu iki değişken, birlikte, romantik ilişki doyumundaki değişimin %11’ni açıklamaktadır.

Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin, romantik ilişki doyumu üzerindeki görece önem sırası, görüşme sıklığı algısı ($\beta=0.262$) ve benlik saygısı

($\beta=0.175$) dır. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, görüşme sıklığı algısı ($p<.01$) ve benlik saygısının ($p<.01$) ilişki doyumu üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi olduğu görülmektedir.

5. Bölüm

Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde romantik ilişki doyumu ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemektir. Ayrıca romantik ilişki doyumu ve görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişki ile romantik ilişki doyumunun cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yöntemi gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmama durumunu belirlemek de araştırmanın amaçlarındandır.

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, bu bulgulara ilişkin değerlendirmeler ve araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen önerilere alt başlıklar halinde yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

5.1.1. Romantik ilişki doyumu ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi. Araştırmada cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yönetimi gibi demografik değişkenlerin ilişki doyumuna olan katkıları incelenmiştir.

Cinsiyet değişkeni için yapılan analizlerde kız ve erkek öğrencilerin ilişki doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde ilişki doyumunu cinsiyet değişkeni açısından inceleyen araştırmalardan elde edilen bulgularda bir tutarlılık bulunmadığı görülmüştür. Ancak araştırmacıların büyük çoğunluğu erkek ve kadınların benzer doyum düzeylerine sahip olduklarını gözlemlemişlerdir (Budak, 2011; Curun, 2001; Doğaner, 2014; Gürcan, 2015; S. Hendrick & C. Hendrick, 1995; Neyer & Voigt, 2005; Özbiçer, 2010; Saraç, 2013; Soğancı, 2017). Buna karşın ilişki doyumu açısından fark olduğunu belirten araştırmalar da mevcuttur. Örneğin; Sarı (2008) yaptığı

çalışmada kadınların ilişki doyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğunu tespit etmiştir.

İlişki süresi değişkeni için yapılan analizlerde katılımcıların ilişki doyum düzeyleri arasında bir fark olmadığı görülmüştür. İlişki süresi ile ilişki doyum arasındaki ilişkiyi inceleyen Soğancı (2017) ve Çürükvelioğlu'nun (2012) da çalışmalarında benzer sonuçlar elde ettikleri görülmektedir. Farklı sonuçlar elde eden çalışmalarda Budak (2011) ilişki süresinin ilişkiden elde edilen doyum etkilediğini tespit ederken, Saraç (2013) bu etkinin oldukça düşük olduğunu tespit etmiştir. İlişki doyum düzeyinin ilişki süresine göre farklılaşmaması, romantik ilişkinin her döneminde farklı beklentilerin olması, ilişkiye yönelik atıflar ve ilişkinin dinamiklerinin değişmesiyle doyum etkileyen farklı dinamiklerin olmasıyla açıklanabilir. İlişki süresi boyunca ortaya çıkan bu dinamikler de aynı derecede önemli olduğu için romantik ilişki doyumunu ilişki süresine göre farklılaşmamaktadır.

Yapılan analizlerde ilişki doyumunun yaş değişkenine göre fark göstermediği görülmüştür. Başka bir deyişle yaş ilişki doyumunu üzerinde etkili değildir. Literatüre bakıldığında yaşın ilişki doyumunu üzerindeki etkisi ile ilgili farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Bazı araştırmacılar ilişki doyumunu için yaşı önemli bir yordayıcı değişken olduğunu belirtirken (Budak, 2011; Özaydın, 2016; Özbiçer, 2010), bazı araştırmacılar yaptıkları çalışmalarda yaşın ilişki doyumunu üzerinde bir etkisi olmadığını tespit etmişlerdir (Çürükvelioğlu, 2012; Soğancı, 2017). Sınıf değişkeni için yapılan analizlerde de sınıf düzeylerinin ilişki doyum düzeyi üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı görülmüştür. Saraç'ın (2013) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf ve yaş değişkeni için böyle bir sonuç elde edilmesinde araştırmanın çalışma grubunu oluşturan bireylerin bir birine yakın yaşlarda ve sınıflarda bulunması nedeniyle aynı gelişimsel özelliklere sahip olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu da ilişki doyumu düzeyinin en sık kullanılan iletişim yöntemine göre farklılaşmadığıdır. Bu sonuca göre çiftlerin kullandıkları iletişim yönteminin ilişki doyumunun artmasında ya da azalmasında bir etkisi yoktur. Bu sonucun ortaya çıkmasında kullanılan her iletişim yönteminin farklı avantaj ve dezavantaja olmasının etkili olduğu söylenebilir. Örneğin; yüz yüze iletişimde fiziksel yakınlık bir avantajken, mesajlaşmada yüz yüze iletişim olmamasından kaynaklanan rahatlık ve uzaklığın sağladığı tutku ya da özlem duygusu bir avantajdır. Literatüre bakıldığında kullanılan iletişim yöntemi ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Elde edilen bu bulguyla, çalışmanın literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.1.2. Yaş, sınıf, cinsiyet, en sık kullanılan iletişim yöntemi ve ilişki süresi değişkenleri için yapılan analizlere ilişkin bulguların değerlendirilmesi. Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan yaş, sınıf, cinsiyet, en sık kullanılan iletişim yöntemi ve ilişki süresi arasındaki ilişki de araştırma kapsamında incelenmiştir. Elde edilen bulgularda sadece ilişki süresi ile yaş ve sınıf değişkenlerinin ilişkili olduğu görülmüştür. Yani ilişki süresi yaş ve sınıf düzeyiyle birlikte artmaktadır. Wilson ve Cousins (2003) yaptıkları araştırmada paralel sonuçlar elde etmişlerdir. Yaş ve sınıf düzeyinin beraber arttığı düşünüldüğünde bu iki değişkenin ilişki süresi ile ilişkili olması şaşırtıcı değildir. Bu durum; bireylerin zamanla yaşadıkları ilişki deneyimleri sonucunda hem ilişki tecrübelerinin artması hem de beklentileri hakkında daha fazla farkındalık sahibi olmaları sonucunda daha tatmin edici ilişkilere yönelmiş olmaları ve böylece daha uzun süreli ilişkiler yaşamaları ile açıklanabilir.

Yapılan analizler sonucunda; ilişki süresi ile cinsiyet arasında, en sık kullanılan iletişim yöntemi ile cinsiyet, yaş ve sınıf arasında, ilişki süresi ile en sık kullanılan iletişim yöntemi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Literatür incelediğinde bu değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanamamıştır. Elde edilen bu bulgular şaşırtıcı olmasa da literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.1.3. Romantik ilişki doyumu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi. Katılımcıların Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal tutarsızlık, deneyime açıklık ve olumsuz değerlik alt boyutlarından elde edilen kişilik özelliği puanları ile ilişki doyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda; ilişki doyumu ve duygusal tutarsızlık kişilik özelliği arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Duygusal tutarsızlık düzeyi yüksek olan kişilerin olumsuz duyguları daha sık yaşadıkları, kendini suçlama eğilimlerinin daha yüksek olduğu, düşmanca tepkileri daha çok kullandıkları ve karmaşık duygu ve düşüncelere sahip oldukları düşünüldüğünde olumlu duygulardan beslenen ilişki doyumunu daha az yaşamaları şaşırtıcı bir sonuç değildir. Yapılan farklı çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlar elde edildiği görülmüştür (Leikas ve diğerleri, 2018; Malouff ve diğerleri, 2009; Neyer & Voigt, 2005; White ve diğerleri, 2004).

İlişki doyumu ile sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Sorumluluk kişilik özelliği görev bilinci, mantıklı ve başarılı olma ve kişinin çevresini düzenli tutma eğilimi gibi özelliklerle değerlendirilmektedir. Bu özellikler ilişki de sorumlulukların paylaşılması, mantıklı kararların alınması ve beraberinde başarıyı getireceği için de ilişkiden alınan doyumunu arttırması beklenen bir sonuçtur. Uyumluluk kişilik özelliği ise kabul edilebilirlik ve duygusal destek gibi özellikleri beraberinde getireceği için ilişkide olumlu duyguları ve beraberinde de karşılıklı doyumunu getirdiği düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında; yapılan farklı çalışmalarda da uyumluluk ve sorumluluk kişilik özelliklerinin ilişki doyumu ile pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Malouff ve diğerleri, 2009; Neyer & Voigt, 2005). Gelişime açıklık kişilik özelliği ilişki de sıradanlığa engel olacağı ve monotonluğu engelleyeceği için ilişki doyumuna olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir.

Budak (2011) tarafından yapılan çalışma sonucunda da gelişime açıklık kişilik özelliğinin ilişki doyumu için en güçlü yordayıcılardan biri olduğu görülmüştür.

İlişki doyumu ile dışadönüklük ve olumsuz değerlik kişilik özellikleri arasında ise anlamlı ilişki görülmemiştir. Dışadönüklük temelde olumlu özellikleri barındırır da doğrudan ilişki doyumuyla ilişkili olmaması elde edilen bu sonucu açıklayabilir. Yapılan bazı çalışmalarda (Leikas ve diğerleri, 2018; Malouff ve diğerleri, 2009); dışadönüklük kişilik özelliği ile ilişki doyumunun ilişkili olduğu tespit edilmiş olsa da, bu çalışmaların farklı kültürlerde yapılmış olması sonuçların farklı olmasını açıklayabilir. Elde edilen diğer bir sonuçta olumsuz değerlik kişilik özelliğinin de romantik ilişkiden alınan doyumu etkilemediği görülmüştür. Elde edilen bu sonuç sürpriz olarak değerlendirilemez. Çünkü Olumsuz değerlik kişilik özelliği kişinin kendisine yönelik yoğun olumsuz değerlendirmeleri içerse de ilişki doyumu sadece kişinin kendisine yönelik algılarından değil farklı kişilik özellikleri, benlik saygısı ve yakınlık gibi birçok farklı dinamikten etkilenebilmektedir. Literatür incelendiğinde olumsuz değerlik kişilik özelliği ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Olumsuz değerlik kişilik özelliğinin beş faktörlü kişilik modelinin dışında yeni bir boyut olmasının bunun başlıca sebebi olduğu düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç özgün olması nedeniyle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.1.4. Romantik ilişki doyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi. Araştırma sonucunda ilişki doyumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Benlik saygısı yüksek bireylerin ilişki doyumu düzeylerinin de yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç benlik saygısının bireyin duygu, düşünce, davranış ve algılarını etkileyen önemli bir faktör olmasıyla açıklanabilir. Çünkü bireyin ilişkisinden sağlayacağı doyum da kişinin duygularından, düşüncelerden, davranış ve algılarından etkilenebilmektedir. Literatüre baktığımızda; Erol ve Orth'un (2014), büyük bir örneklem grubuyla yaptıkları çalışmada benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Yapılan farklı bir

çalışmada ise düşük benlik saygısına sahip bireylerin eşlerinin kendileri hakkındaki olumlu görüşlerini hafife aldıklarını ve onlara güvenmediklerini, bu güvensizliğinde ilişki doyumlarını olumsuz etkilediği görülmüştür (Murray ve diğerleri, 2000). Literatüre bakıldığında genellikle ilişki doyumu ile benlik saygısı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunsa da Çimen'nin (2007) evli bireyler üzerinde yaptığı çalışmasında benlik saygısı ile ilişki doyumu arasında ilişki olmadığını tespit etmiştir.

5.1.5. Romantik ilişki doyumu ile görüşme sıklığı algısı arasındaki ilişkiye yönelik bulguların değerlendirilmesi. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda ilişki doyumu ile görüşme sıklığı arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

Katılımcıların görüşme sıklıkları arttıkça ilişki doyum düzeylerinin arttığı görülmüştür. Bu sonuç çiftler arasındaki görüşmelerin çiftlerin hem duygusal hem de fizyolojik ihtiyaçların gidermesi ve iletişimi kuvvetlendirmesiyle açıklanabilir. Çünkü giderilen ihtiyaçlar ve güçlü bir iletişim ilişkiden alınan doyum olumlu etkileyecektir. Literatüre bakıldığında görüşme sıklığı algısı ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Elde edilen bu bulguyla, çalışmanın literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada son olarak benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısının romantik ilişki doyumundaki değişime olan katkıları incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, benlik saygısı ve görüşme sıklığı algısının romantik ilişkilerde yaşanan doyumunun %10'unu açıklamaktadır. Evli bireylerde benlik saygısının ilişki doyumuna olan etkisini inceleyen Katz ve diğerleri (1997) bu sonuçla paralel sonuçlar elde etmiş, yüksek benlik saygısı düzeyine sahip kişilerin düşük benlik saygısına sahip kişilere göre evliliklerinde daha fazla doyum ve yakınlık yaşadıklarını tespit etmişlerdir. İlişki doyumu üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi olan benlik saygısı ile görüşme sıklığı algısının ilişki doyumunu yordamadaki önem sırasına bakıldığında görüşme sıklığı algısının yordayıcılık gücünün daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma bulgularının genel bir değerlendirilmesi yapıldığında literatürle benzer sonuçlar olduğu gibi literatüre katkı yapacak yeni sonuçlarında elde edildiği görülmektedir. Özellikle görüşme sıklığı algısı, kişilik özelliklerinden olumsuz değerlik kişilik özelliği ve içinde bulunulan ilişkide en sık kullanılan iletişim yönteminin romantik ilişki doyumuyla olan ilişkileri için elde edilen sonuçlar özgün olması nedeniyle yapılacak yeni çalışmalara ışık tutacaktır.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada romantik ilişki doyumunun benlik saygısı ve kişilik özellikleri ile arasındaki ilişki bazı demografik değişkenlerle birlikte incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunun Uludağ Üniversitesinde okuyan lisans öğrencilerinden oluşması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Yeni yapılacak çalışmalar için örneklem grubu olarak ortaöğretim öğrencileri, birlikte yaşayan çiftler ya da evli bireyler olarak seçilebilir.

Araştırmanın sadece üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmesi araştırmanın sınırlılıklarından biri olarak görülebilir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda aynı yaş döneminde yer alan ancak örgün eğitimin dışında yer alan bir örneklem grubuyla yapılması romantik ilişkilerden sağlanan doyumla ilgili farklı bir bakış açısı sunacaktır.

Araştırma Bursa ilinde yapılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalarda farklı şehirlerden ya da farklı bölgelerden örneklem grubunun seçilmesiyle farklı sonuçlar elde edilebilir. Bu sayede sonuçlar karşılaştırılarak literatüre katkı sağlanabilir.

Araştırmada çiftlerden sadece birisinin romantik ilişkisinden aldığı doyum araştırılmış ve ilişki doyumunu ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Yeni yapılacak çalışmalarda ilişkinin her iki üyesinin de yer aldığı bir örneklem grubu seçilebilir. Bu çalışmalarda ilişki ortaklarından birinin benlik saygısı düzeyinin ve kişilik özelliklerinin diğerinin ilişki doyumunu üzerindeki etkisi incelenebilir.

Araştırma bulgularında görüşme sıklığı algısı ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Çiftlerin görüşme sıklığı, aynı şehirde yaşayıp yaşamamaları, sık görüşememe nedenleri gibi görüşme sıklığı algılarını etkileyen değişkenlerin daha kapsamlı ele alındığı çalışmalar yapılabilir.

Araştırmadan elde edilen veriler “İlişki Doyum Ölçeği”, “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği”nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda aynı değişkenleri ölçen farklı ölçekler kullanılabilir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak ortaöğretim kurumlarında çalışan psikolojik danışmanlara, üniversitelerde çalışan uzmanlara ve diğer alan çalışanlarına yönelik öneriler;

Bu çalışma sonucunda kişilik özellikleri ve benlik saygısının romantik ilişki doyumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Üniversitelerde çalışan psikolojik danışmanlar danışma hizmeti verirken ve yapacakları eğitimlerde bu çalışmadan elde edilen sonuçları kullanabilirler.

Evlilik, çift danışmanlığı ya da evlilik öncesi psikolojik danışma hizmeti veren uzmanlar bu araştırma verilerinden faydalanarak çiftlerin birbirlerini daha iyi tanımalarına, anlamalarına ve çatışmaları azaltmalarına yardımcı olabilirler.

Ortaöğretim kurumlarında çalışan psikolojik danışmanlar bu araştırmadan elde edilen bulguları kullanarak romantik ilişki ile ilgili sorun yaşayan danışanlar için yapacakları çalışmaları planlayabilirler.

Kaynakça

- Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*, 46 (4), 331-341.
http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/ainsworth_bowlby_1991.pdf
 dan alınmıştır.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.
<http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Aydoğdu, İ. (2010). *Romantik ilişkilerin kişilik özellikleri açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barnes, S., Brown, K. W., Krusemark, E., Campbell, K. W., & Rogge, R. D. (2007). The role of mindfulness in romantic relationship satisfaction and responses to relationship stress. *Journal of Marital and Family Therapy*, 33(4), 482– 500.
 doi:10.1111/j.1752-0606.2007.00033.x
- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles?. *Psychological Science in the Public Interest*, 4(1), 1–44.
 doi: 10.1111/1529-1006.01431
- Ben-Ari, A., & Lavee, Y. (2005). Dyadic characteristics of individual attributes: Attachment, neuroticism, and their relation to marital quality and closeness. *American Journal of Orthopsychiatry*, 75(4), 621–631. <http://dx.doi.org/10.1037/0002-9432.75.4.621>
- Berscheid, E. (2010) Love in the fourth dimension. *Annual Review of Psychology*, 61, 1-25.
 doi:10.1146/annurev.psych.093008.100318

- Beştav, G. F. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilecen, N. (2007). *Yakın ilişkilerde stres ve stresle başa çıkma: Yatırım modeline göre bir inceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Broemer, P., & Blümle, M. (2003). Self-views in close relationships: The influence of attachment styles. *British Journal of Social Psychology*, 42, 445–460.
<https://doi.org/10.1348/014466603322438251>
- Brown, B. B., Feiring, C., & Furman, W. (1999). Missing the love boat: Why researchers have shied away from adolescent romance. In W. Furman, B. B. Brown, & C. Feiring (Eds.), *The development of romantic relationships in adolescence*(pp. 1–16). New York: Cambridge University Press.
- Budak, B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ve ilişki doyumlarının kişilik özellikleri ile ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*(Çev. İ.D. Erguvan-Sarioğlu). Ankara: Kaknüs Yayınları. (Eserin orijinali 2004' te yayımlanmıştır).
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Veri analizi el kitabı (Genişletilmiş yirmi birinci baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyükpapaşçı, H. (2011). *Ergenlikte romantik ilişkiler: İnternetin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (Beşinci baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Celenk, O., Vijver, F. J.R., & Goodwinn, R. (2011). Relationship satisfaction among Turkish and British adults. *International Journal of Intercultural Relations*, 35 (5), 628-640.
<https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.02.013>
- Cloninger C.R. (2000). A practical way to diagnosis personality disorder: *A proposal*. *Journal of Personality Disorders*, 14 (2), 99-108. doi: 10.1521/pedi.2000.14.2.99
- Clark, M.S., & Reis, H.T. (1988). Interpersonal processes in close relationships. *Annual Review of Psychology*, 39, 609-672. doi:10.1146/annurev.ps.39.020188.003141
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of research on adolescence*, 13(1), 1-24.
doi:10.1111/1532-7795.1301001
- Connolly, J., Craig, W., Goldberg, A., & Pepler, D. (2004). Mixed-gender groups, dating and romantic relationships in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 14(2), 185-207. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2004.01402003.x>
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: W. H. Freeman & Company.
- Costa, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A. (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness; A revision of the neo personality inventory. *Personality and Individual Differences*, 12 (9), 887-898.
[https://doi.org/10.1016/0191-8869\(91\)90177-D](https://doi.org/10.1016/0191-8869(91)90177-D)
- Curun, F. (2001). *The Effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction*. (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University, Ankara.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (Geliştirilmiş yedinci baskı)*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

- Çimen, E. (2007). *Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Danielsson, M., & Bengtsson, H. (2016). Global self-esteem and the processing of positive information about the self. *Personality and Individual Differences*, 99, 325–330.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.014>
- Digman, J., M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual Review of Psychology*, 41, 417-440.
<http://dx.doi.org/10.1146/annurev.ps.41.020190.002221>
- Doğan T., & Eryılmaz E. (2013). İki boyutlu benlik saygısı ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (1),107-117.http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1317605330_tayfun%20dog%C2%A6%C3%A5an.pdfden alınmıştır.
- Doğaner, B. (2014). *Romantik ilişkileri olan üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi düzeylerine göre; ilişki bağlanımı, ilişki doyumu ve benlik saygılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Epözdemir, H. (2014). *Seri evlilik yapan bireylerin ilk ve ikinci evliliğini yapmış bireyler ile nesne ilişkileri, yansıtmacı özdeşleşim, savunma mekanizmalarının düzeyi, psikolojik belirtiler ve ilişki doyumu açısından karşılaştırılması: Nesne ilişkileri çift terapisi modeli çerçevesinde bir inceleme* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis* (No. 7). WW Norton & Company
- Erkuş, A. (2013). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (Dördüncü baskı).Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Erol, R.Y., & Orth, U. (2014). Development of self-esteem and relationship satisfaction in couples: two longitudinal studies. *Developmental Psychology, 50* (9), 2291–2303. <http://dx.doi.org/10.1037/a0037370>
- Eryılmaz ,A., & Atak H. (2009). Ready or not? Markers of starting romantic intimacy at emerging adulthood: *Turkish experience. International Journal of Social Science, 4* (1),31-38. <https://waset.org/publications/6063/ready-or-not-markers-of-starting-romantic-intimacy-at-emerging-adulthood-the-turkish-experience>' den alınmıştır.
- Fincham ,F. D. & Beach, S. R. H. (2006). Relationship Satisfaction. In A.L Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge Handbook Of Personal Relationships*, (pp. 579-594). UK: Cambridge University Pres.
- Furler, K., Gomez, V., & Grob,A. (2014). Personality perceptions and relationship satisfaction in couples. *Journal of Research in Personality, 50*, 33-41. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2014.02.003>
- Furman, W., & Shaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. In P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications*(pp. 3–22). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gençöz, T., & Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of basic personality traits inventory. *The Journal of General Psychology, 139* (3) , 194-216. <http://dx.doi.org/10.1080/00221309.2012.686932>
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative “description of personality”: The big-five structure. *Personality Processes And Individual Differences, 59*(6), 1216-1229. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1216>

- Gürcan, T. (2015). *İlişkisel belirsizlik: ilişki doyumu, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ve çatışma çözme tepkileri arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hazan C., & Shaver P., R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
<https://public.psych.iastate.edu/ccutrona/psych592a/> dan alınmıştır.
- Hazan C., & Shaver P., R. (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(2), 270-280.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.59.2.270>
- Hazan, C., & Shaver, D. (1994). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68-79. http://dx.doi.org/10.1207/s15327965pli0501_15
- Hendrick, S., S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 50, 93-98. <http://dx.doi.org/10.2307/352430>
- Hendrick, S., S. (2009). *Yakın ilişkiler psikolojisi* (Çev. A. Dönmez). Ankara: Nobel Yayıncılık. (Eserin orijinali 2004'te yayınlanmıştır).
- Hendrick, C., & Hendrick, S. (1989). Research on Love: Does It Measure Up? *Journal of Personality and Social Psychology*, 56 (5), 784-79.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.56.5.784>
- Hendrick, S., & Hendrick C. (1995). Gender differences and similarities in sex and love. *Cambridge University Press*, 2, 55-65.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1475-6811.1995.tb00077.x>
- Impett, E., A. & Peplau, L., A. (2006). His and her relationships? A review of the empirical evidence. In A. Vangelisti & D. Perlman (Eds.). *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 884-904). New York: Cambridge University Press.

- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 105-129.
doi: 10.1111/jomf.12077
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi (Sekizinci baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karney, B., & Brandbury, T. (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1075-1092.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.72.5.1075>
- Katz, J., Anderson, P., & Beach, S.R.M. (1997). Dating relationship quality: Effects of global self-verification and self-enhancement. *Journal of Social and Personal Relationships*, 14(6), 829-842. doi: 10.1177/0265407597146007
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3, 173-182. <http://dx.doi.org/10.1177/014616727700300204>
- Lee, J. A. (1988). The Psychology of Love. In R. J. Sternberg & M. L. Barnes (Eds.). *Love styles*(pp. 38-67). New Haven: Yale University Press.
- Leikas, S., Ilmarinen, V. J., Verkasalo, M., Vartiainen, H. L., & Lönnqvist, J.E. (2018). Relationship satisfaction and similarity of personality traits, personal values, and attitudes. *Personality and Individual Differences*, 123, 191-198.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.11.024>
- Mallouf, J., Thorsteinsson, E., Schutte, N., Buhullar, N., & Rooke, S. (2009). The five factor model of personality and relationship satisfaction of intimate partners. *Journal of Research Personality*, 44, 124-127. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.09.004>
- Marsh, H. W., & Craven, R. G. (2006). Reciprocal effects of self-concept and performance from a multidimensional perspective: Beyond seductive pleasure and unidimensional perspectives. *Perspectives on Psychological Science*, 1(2), 133-163.

doi:10.1111/j.1745-6916.2006.00010.x

- Mc Adams, D.P. (1997). A conceptual history of personality psychology. In R. Hogan, J. Johnson & S. Briggs (Eds.), *Handbook of Personality Psychology* (p. 3-39). San Diego, CA: Academic Press.
- McCrae, R. R., & Costa P. T. (1985). Updating Norman's "Adequate Taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710-721. doi: 10.1037/0022-3514.49.3.710
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60, 175-215.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1992.tb00970.x>
- McCrae, R. R., & Costa, P.T. (1995). Positive and negative valence within the five-factor model. *Journal of Research in Personality*, 95, 443-460.
<http://dx.doi.org/10.1006/jrpe.1995.1026>
- Meeks, B. S., Hendrick, S. S., & Hendrick C. (1998). Communication, love and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15,775-773.
doi: 10.1177/0265407598156003
- Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 42(1), 31-37.
<http://dx.doi.org/10.2307/584918>
- Mount, M. K., Barrick M. R., Scullen S., M., & Rounds, J. (2005). Higher-order dimensions of the big five personality traits and the big six vocational interest types. *Personal Psychology*, 58, 447-478. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2005.00468.x>
- Murray, S.L., Holmes, J.G., & Griffin, D.W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78 (3), 478–498.

<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.78.3.478>

Nemlioğlu, S., B. (2011). *Ergenlikte romantik ilişkiler* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Neyer, F. J., & Voigt, D. (2004). Personality and social network effects on romantic relationships: a dyadic approach. *European Journal of Personality*, 18, 179-299.

doi: 10.1002/per.519

Norona, J., C., Scharf, M., Welsh, D., P., & Shulman, S. (2018). Predicting, post-breakup distress ang growth in emerging adulthood: The roles of relationship satisfactionand emotion regulation. *Journal Of Adolescence*, 63, 191-193.

doi: 10.1016/j.adolescence.2018.01.001

Olderbak, S., & Figueredo, A., J. (2009). Predicting romantic relationship satisfaction from life history strategy. *Personality and Individual Differences*, 46, 604-610.

doi: 10.1016/j.paid.2008.12.019

Öcal Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özbiçer, ř. (2013). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile romantik ilişki doyumları ve eşlerinin ilişki doyumlarına yönelik algıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Pişkin, M. (1997). Türk ve İngiliz lise öğrencilerinin benlik saygısı yönünden karşılaştırılması. 3. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongre kitapçığı içinde (ss. 21-35). Adana: Çukurova Üniversitesi.

- Randell, A., K., & Bodenman, G. (2017). Stres and its associations with relationship satisfaction. *Current Opinion In Psychology, 13*, 96-106.
doi:10.1016/j.copsyc.2016.05.010
- Richard, L. S., Wakefield, J. A., & Lewak, R. (1990), Similarity of personality variables as predictors of marital satisfaction: A Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) item analysis. *Personality and Individual Differences, 11*(1),39-43.
[http://dx.doi.org/10.1016/0191-8869\(90\)90166-O](http://dx.doi.org/10.1016/0191-8869(90)90166-O)
- Roscoe, B., Diana, M. S., & Brooks, R. H. (1987). Early, middle, and late adolescents' views on dating and factors influencing partner selection. *Adolescence, 22*(85), 59-68.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and adolescent self-image*. Princeton: Princeton University Press.
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology, 45*(1), 101-117.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.45.1.101>
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M., & Gunn, L., K. (1982). Exit, voice, loyalty, and neglect - responses to dissatisfaction in romantic involvements. *Journal of Personality and Social Psychology, 43*, 1230-1242. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.43.6.1230>
- Sabatelli, R. N. (1988). Exploring relationship satisfaction: a social exchange perspective on the interdependence between theory, research, and practice. *Family Relations, 37*(2), 217-222. doi: 10.2307/584323
- Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Schütz, A., & Tice, D. M. (1997). Associative and competitive indirect self enhancement in close relationships moderated by trait self-esteem. *European Journal of Social Psychology, 27*, 257-273.
[http://dx.doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199705\)27:3<257::AID-EJSP820>3.0.CO;2-1](http://dx.doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199705)27:3<257::AID-EJSP820>3.0.CO;2-1)
- Siyez, D., M. (2011). Kişilerarası ilişkilerin başlangıcı ve gelişimi. A. KAYA (Ed.), *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim* (ss. 69-104). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Soğancı, D. (2017). *Bağlanma stillerinin romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Solmuş, T. (2010). Eş seçiminden boşanmaya romantik ilişkiler, evlilik ve aile. T. Solmuş (Ed.), *Romantik ilişkiler evlilik ve ana-baba-çocuk ilişkileri* (ss. 1- 24). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Somer, O. (1998). Türkçe’de kişilik özelliği tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör modeli. *Türk Psikoloji Dergisi, 13*(42), 17-32.
<http://www.turkpsikolojiyazilari.com/PDF/TPD/42/02.pdf> den alınmıştır.
- Somer, O. (2001). Çeşitli çalışma alanlarının beş-faktör kişilik boyutlarıyla ilişkisinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi, 1* (1), 31-40.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/57153>’ den alınmıştır.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanteri’nin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi, 17* (49), 21 – 33.
<http://www.turkpsikolojidergisi.com/PDF/TPD/49/21-36.pdf> den alınmıştır.

- Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119.
<http://dx.doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Stoeber, J. (2012). The 2 x 2 model of perfectionism: A critical comment and some suggestions. *Personality and Individual Differences*, 53(5), 541-545.
 doi: 10.1016/j.paid.2012.04.029
- Terzi, S., & Özbay, Y. (2016). Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin Geliştirilmesi. *21.Yüzyıl Eğitim ve Toplum*, 13(5), 169-185.
- Trull, T. J., & Durrett, C. A. (2005). Categorical and dimensional models of personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 1, 355-380.
 doi:10.1146/annurev.clinpsy.1.102803.144009
- Valkenburg, P.,M., Koutamanis, M., & Vossen, H.,G.,M.(2017). The concurrent and longitudinal relationships between adolescents' use of social network sites and their social self-esteem. *Computers in Human Behavior*, 76, 35-41.
 doi: 10.1016/j.chb.2017.07.008
- Watson D., Hubbard, B., & Wiese, D. (2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: Evidence from self and partner-ratings. *Journal of Personality*, 68 (3), 414-449.
<https://doi.org/10.1111/1467-6494.00102>
- Watson, D., Suls, J., & Haig, J. (2002). Global self-esteem in relation to structural models of personality and affectivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(1), 185–197. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.83.1.185>
- Weidmann, R., Lederman, T., & Grob, A. (2017). Big five traits and relationship satisfaction: The mediating role of self-esteem. *Journal of Research in Personality*, 69, 102-109.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2016.06.001>

- Weiser, D.A., & Weiger, D., J. (2016). Self-efficacy in romantic relationships: direct and indirect effects on relationship maintenance and satisfaction. *Personality and Individual Differences, 89*,152-156. doi: 10.1016/j.paid.2015.10.013
- White, J. K., Hendrick, S., & Hendrick, C. (2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences, 37*, 1519-1530. doi:10.1016/j.paid.2004.02.019
- Wilson, G. D., & Cousins, J. M. (2003). Partner similarity and relationship satisfaction: development of a compatibility quotient. *Sexual and Relationship Therapy, 18*(2), 161-171. doi: 10.1080/1468199031000099424
- Wong, A., E., Vallacher, R., R., & Nowak, A. (2016). Intrinsic dynamics of state self-esteem: The role of self-concept clarity. *Personality and Individual Differences, 100*, 167-172. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.024>
- Yılmaz, T., & Kalkan, M. (2010). Evlilik öncesi ilişkileri geliştirme programının çiftlerin ilişki doyumuna etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10* (3), 1893-1920.
- Yörükoğlu A. (2000). *Gençlik çağı, ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar(On birinci baskı)*. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım Ltd.Şti.
- Yücalan, Ö. B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinin bazı değişkenler ve baskın ben durumları (TA) açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Zimmer-Gembeck, M. J. (2002). The development of romantic relationships and adaptations in the system of peer relationships. *Journal of Adolescent Health, 31*, 216-225. [http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X\(02\)00504-9](http://dx.doi.org/10.1016/S1054-139X(02)00504-9)

Ekler

Ek 1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı,

Sizden, romantik ilişkilerle ilgili bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunmanız için ekteki anketleri doldurmanız istenmektedir. Bilgiler çok sayıda kişiden elde edileceği ve genel olarak değerlendirileceği için adınız ve soyadınız istenmemektedir. Vereceğiniz bilgiler sadece bilimsel veri olarak kullanılacaktır. Lütfen her anketten önceki kısa açıklamayı dikkatlice okuyunuz ve hiçbir soruyu cevapsız bırakmamaya özen gösteriniz. **Verdiğiniz yanıtlar gizli tutulacak ve elde edilen sonuçlar sadece akademik çalışma amacı ile kullanılacaktır.** Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Soruları içtenlikle yanıtlamanız araştırmanın sonuçları açısından önemlidir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Emrah ULUTAŞ

U. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü

PDR Yüksek Lisans Programı

1. Cinsiyetiniz:

1. Kadın ( )

2. Erkek ( )

2. Yaşınız:.....

3. Okuduğunuz sınıf:

1. sınıf ( )

2. Sınıf ( )

3. Sınıf ( )

4. Sınıf ( )

4. Şu an devam eden romantik bir ilişkiniz var mı?

1. Evet ( )

2. Hayır ( )

5.Cevabınız evet ise ilişkiniz ne kadar süredir devam etmektedir?

(Yıl ve ay olarak yazınız):....

---

6. Aşağıda ilişkilerde sıklıkla kullanılan iletişim kurma yöntemleri yer almaktadır. Kendi romantik ilişkinizi düşünerek bu yöntemlerden hangisini ağırlıklı olarak kullandığınızı madde numaralarını dikkate alarak sıralayınız.

1. Yüz Yüze	2. Görüntülü Konuşma	3.Telefonla konuşma	4. Mesajlaşma
-------------	----------------------	---------------------	---------------

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

7.Yukarıdaki iletişim kurma yöntemlerini göz önüne aldığınızda ilişkinizdeki görüşme sıklığınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? (işaretleyiniz)

1	2	3	4	5	6	7
Çok nadir			Orta			Çok sık
			Düzeyde			

Ek 2

İLİŞKİ DOYUM ÖLÇEĞİ (İDÖ)

Aşağıda ilişkinizi değerlendirmenize ilişkin 7 ifade bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinde değerlendirip ifadenin üzerine işaretleyiniz.

1	2	3	4	5	6	7
Hiç			Orta Düzeyde			Çok

1. Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Çok iyi
Karşılamıyor						Karşılıyor
2. Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Çok
Memnun değilim						Memnunum
3. Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?						
1	2	3	4	5	6	7
Çok daha						Çok daha
Kötü						İyi
4. Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı istiyorsunuz?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiçbir zaman						Her zaman
5. İlişkiniz ne dereceye kadar sizin başlangıçtaki beklentilerinizi karşılıyor?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Tamamen
Karşılamıyor						Karşılıyor

6. Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Çok
Sevmiyorum						Seviyorum
7. İlişkinizde ne kadar problem var?						
1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Çok fazla
Yok						Problem var

Ek 3

COOPERSMITH BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ (CBSÖ)

Aşağıda her insanın zaman zaman hissedebileceği bir takım durumlar maddeler halinde sıralanmıştır. Bu maddelerde belirtilen ifadeler, sizin genellikle hissettiklerinizi tanımlıyor ve çoğunlukla size uygun geliyorsa ilgili maddenin karşısındaki EVET sütununa bir çarpı işareti (x) koyunuz. Bu ifadeler eğer sizin genellikle hissettiklerinizi tanımlamıyor ve çoğunlukla size uygun gelmiyorsa bu durumda da HAYIR sütununa bir çarpı işareti (x) koyunuz.

Kararsız kaldığınız durumlarda bile sadece bir seçeneği işaretleyiniz. Herhangi bir maddeye ilişkin her iki seçeneği de işaretlediğinizde ya da her iki seçeneği de boş bıraktığınızda bu maddeye ilişkin yanıtınızın geçersiz sayılacağını unutmayınız.

EVET	HAYIR
☐	☐ 1. Hayatımda olanlardan genellikle rahatsızlık duymam.
☐	☐ 2. Sınıfın önünde konuşma yapmak bana oldukça güç gelir.
☐	☐ 3. Eğer gücüm yetse kendimle ilgili değiştirmek istediğim pek çok özelliğim var.
☐	☐ 4. Herhangi bir konuda fazla zorlanmadan karar verebilirim.
☐	☐ 5. İnsanlar benimle birlikteyken hoş ve neşeli vakit geçirirler.
☐	☐ 6. Evdeyken kolayca canım sıkılır, moralim bozulur.
☐	☐ 7. Yeni şeylere alışmam uzun zaman alır.
☐	☐ 8. Yaşlılarımların arasında seviliyorum.
☐	☐ 9. Anne ve babam duygularımı genellikle dikkate alır.

☐	☐ 10. Güçlükler karşısında kolayca pes ederim.
☐	☐ 11. Anne ve babamın benden beklentisi çok fazla (aşırı derecede).
☐	☐ 12. Kendim olabilmek oldukça zor.
☐	☐ 13. Hayatımdaki her şey karmakarışık.
☐	☐ 14. Arkadaşlarım genellikle düşüncelerimi izlerler.
☐	☐ 15. Kendimi değersiz görüyorum.
☐	☐ 16. Pek çok kere evden ayrılmayı, kaçmayı istemişimdir.
☐	☐ 17. Okulda sıkça moralimin bozulduğunu, canımın sıkıldığını hissediyorum.
☐	☐ 18. Çoğu insan kadar güzel görünümlü biri değilim.
☐	☐ 19. Söyleyecek bir şeyim olduğunda, genellikle çekinmeden söylerim.
☐	☐ 20. Anne - babam beni anlıyor.
☐	☐ 21. İnsanların çoğu benden daha çok seviyor.
☐	☐ 22. Anne ve babamın çoğu zaman beni sanki zorladıklarını hissediyorum.
☐	☐ 23. Okulda çoğu zaman cesaretim kırılıyor.
☐	☐ 24. Sık sık keşke başka birisi olsam diye arzularım.
☐	☐ 25. Kendimi güvenilir biri olarak görmüyorum. (Bana bel bağlanmaz)

Ek 4

TEMEL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİ (TKÖÖ)

Aşağıda size uyan ya da uymayan pek çok kişilik özelliği bulunmaktadır. Bu özelliklerden her birinin sizin için ne kadar uygun olduğunu ilgili rakamı daire içine alarak belirtiniz.

Örneğin;

Kendimi .....biri olarak görüyorum.

<u>Hiç uygun değil</u>	<u>Uygun değil</u>	<u>Kararsızım</u>	<u>Uygun</u>	<u>Çok uygun</u>
1	2	3	4	5
	Hiç uygun değil Uygun değil Kararsızım Uygun Çok uygun		Hiç uygun değil Uygun değil Kararsızım Uygun Çok uygun	
1 Aceleci	1 2 3 4 5	24 Pasif	1 2 3 4 5	
2 Yapmacık	1 2 3 4 5	25 Disiplinli	1 2 3 4 5	
3 Duyarlı	1 2 3 4 5	26 Açgözlü	1 2 3 4 5	
4 Konuşkan	1 2 3 4 5	27 Sinirli	1 2 3 4 5	
5 Kendine güvenen	1 2 3 4 5	28 Cana yakın	1 2 3 4 5	
6 Soğuk	1 2 3 4 5	29 Kızgın	1 2 3 4 5	
7 Utangaç	1 2 3 4 5	30 Sabit fikirli	1 2 3 4 5	
8 Paylaşımçı	1 2 3 4 5	31 Görgüsüz	1 2 3 4 5	
9 Geniş / rahat	1 2 3 4 5	32 Durgun	1 2 3 4 5	
10 Cesur	1 2 3 4 5	33 Kaygılı	1 2 3 4 5	
11 Agresif(Saldırgan)	1 2 3 4 5	34 Terbiyesiz	1 2 3 4 5	
12 Çalışkan	1 2 3 4 5	35 Sabırsız	1 2 3 4 5	
13 İçten pazarlıklı	1 2 3 4 5	36 Yaratıcı(Üretken)	1 2 3 4 5	
14 Girişken	1 2 3 4 5	37 Kaprisli	1 2 3 4 5	

15 İyi niyetli	1 2 3 4 5	38 İçine kapanık	1 2 3 4 5
16 İçten	1 2 3 4 5	39 ekingen	1 2 3 4 5
17 Kendinden emin	1 2 3 4 5	40 Alıngan	1 2 3 4 5
18 Huysuz	1 2 3 4 5	41 Hoşgörlü	1 2 3 4 5
19 Yardımsever	1 2 3 4 5	42 Düzenli	1 2 3 4 5
20 Kabiliyetli	1 2 3 4 5	43 Titiz	1 2 3 4 5
21 Üşenge	1 2 3 4 5	44 Tedbirli	1 2 3 4 5
22 Sorumsuz	1 2 3 4 5	45 Azimli	1 2 3 4 5
23 Sevecen	1 2 3 4 5		

Ek 5

İlişki Doyum Ölçeği Kullanım İzni

Ferzan CURUN <ferzan.curun@yeniyuzyil.edu.tr>

10.11.2016 (Fer) 16:16

Gelen Kutusu

Kime: emrah ULUTAŞ (e.ul65@hotmail.com)

10.11.2016 16:23 tarihinde yanıt verdiniz.

master (4).pdf
1 MB

OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Merhabalar,

Ölçek ve ilgili bilgiler ekteki master tezimde mevcut.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

10 Kasım 2016 15:00 tarihinde emrah ULUTAŞ

<e.ul65@hotmail.com> yazdı:

Mrb hocam

telefonda konuşmuştuk ölçeğiniz için. bu mail adresine gönderebilirsiniz. Hocam desteğiniz çok teşekkürler. iyi günler..

Samsung Galaxy akıllı telefonumdan gönderildi.

--

Yrd. Doç.Dr. Ferzan Curun

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Psikoloji Bölüm Başkanı

Ek 6

Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği Kullanım İzni

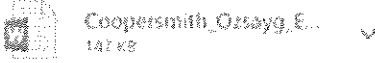
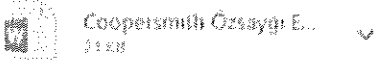
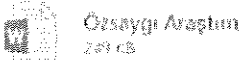
Re: Benlik saygısı ölçeği

Metin Piskin <metinpiskin@gmail.com>
14.11.2016 (Paz) 02:16
Gelen Kutusu

Kime: emrah ULUTAŞ <eulu65@hotmail.com>

15.11.2016 15:58 tarihinde yanıt verdiniz.

4 ekim (4 MB) buradan göster - Tümünü OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Selam Emrah,
Ekte envanteri, puanlama yönergesini, açıklamaları ve bu konudaki iki adet yayımları gönderiyorum.
Başarılar.

2016-11-13 15:53 GMT+03:00 emrah ULUTAŞ <eulu65@hotmail.com>:

Merhaba hocam
Ben emrah ulutaş, uludağ üniversitesinde pdr alanında yüksek lisans yapıyorum. Bu yıl tez hazırlıyorum ve değişkenlerimden biri de

benlik saygısı olacak. Ölçek olarak sizin uyarlamasını yaptığım coopersmith benlik saygısı ölçeğini kullanmayı düşünüyorum. Sizin için bir sakıncası olur mu acaba?

Destüğünüz için şimdiden çok teşekkür ediyorum. İyi günler...

Ek 7

Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği Kullanım İzni

Oznur Oncul <oznuroncul@gmail.com>

18.11.2016 (Cum) 16:42

Gelen Kutusu

Kime: emrah ULUTAŞ (e.ul65@hotmail.com)

18.11.2016 18:26 tarihinde yanıt verdiniz.

 Temel Kişilik Özellikleri ... 64 KB
  Examination of Personal... 174 KB

2 ekim (238 KB) tumunu goster

Tumunu OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Merhaba,

Öncelikle mailinize geç geri dönüş yaptığım için kusura bakmayın. Geçen hafta maillerimi kontrol edemeyecek kadar yoğun bir haftaydı benim için. Ölçeği kullanmanızda hiç bir sakınca yok. Ekte ölçeği ve makalesini gönderiyorum. Ölçekle ilgili herhangi bir sorunuz olursa bana yazabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim

Öznur Öncül, Yrd. Doç. Dr.
Bülent Ecevit Üniversitesi Psikoloji Bölümü
Zonguldak / Türkiye

2016-11-10 13:49 GMT+03:00 emrah ULUTAŞ
<e.ul65@hotmail.com>:

Merhaba hocam

Ben emrah ulutaş, uludağ üniversitesinde pdr alanında yüksek lisans yapıyorum. Bu yıl tez hazırlıyorum ve değişkenlerimden biri de kişilik özellikleri olacak. Ölçek olarak sizin temel kişilik özellikleri ölçeğini kullanmayı düşünüyorum. Sizin için bir sakıncası olur mu acaba? olmayacaksa bana ölçeği gönderebilir misiniz?

Desteğiniz için şimdiden çok teşekkür ediyorum. İyi günler...

Öz Geçmiş

Ad-Soyad	Emrah ULUTAŞ
İş adresi	İnönü Mah. Mahir Saraç Cad. No: 29 Osmaneli/Bilecik
e-mail	e.ul65@hotmail.com
Doğum Yeri ve Tarihi	Van/Muradiye-1989

EĞİTİM

	Başlama	Bitirme	Kurum Adı
	Yılı	Yılı	
İlkokul	1995	2000	Topuzarpa Köyü İlkokulu, VAN
Ortaokul	2000	2003	Köşk Köyü Orta Okulu, VAN
Lise	2003	2007	Mimar Sinan A.Ö.L, Kayseri
Lisans	2007	2012	Ege Üniversitesi/Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, İzmir
Yüksek Lisans	2015	-	Uludağ Üniversitesi/Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Bursa
Aile Danışmanlığı Eğitimi	2012	2013	Osmangazi Üniversitesi, Sürekli Eğitim Merkezi, Eskişehir

Yabancı Dil İngilizce-Orta

İŞ DENEYİMİ

	Başlama	Ayrılma	Kurum Adı
	Yılı	Yılı	
	2012	2014	Bilecik Rehberlik ve Araştırma Merkezi

2014	2015	Ağrı Necip Fazıl Kısakürek Anadolu İ.H.L
2015	2016	Bilecik Rehberlik ve Araştırma Merkezi
2016	-	Bilecik Osmaneli İlkokulu

Yayımlanan Çalışmalar

Akca, F., Ulutas, E., Yabancı., C. (2018). Investigation of teachers' self-efficacy beliefs, locus of control and intercultural sensitivities from the perspective of individual differences. *Journal of Education and Learning*, 7 (3), 219-232. doi:10.5539/jel.v7n3p219

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

YAZAR ADI SOYADI	Emrah ULUTAŞ
Tez Adı	Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu İle Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışma(lar)ı	Doç. Dr. Figen AKÇA
Çoğaltma (Fotokopi Çekim)İzni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum. ☐ Tezimden sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin %10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum. ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum.
Yayımlama İzni	☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum. ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum. 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmırsa izin vermiyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin yukarıda belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih: 04/06/2018

İmza: